

mijnEPB.be

 ZEILSCHIPSTRAAT 10
9000 GENT

info@mijnEPB.be
09 226 12 33

mijnEPB.be

i.s.m.

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK

VERSLAG VAN DE RESULTATEN

OPDRACHTGEVER: JEAN-PAUL BEUSELINCK

BOUWPLAATS: HOOGSTRAAT 18 – 8460 OUDENBURG

Titel: **Archeologienota Oudenburg Hoogstraat 18**
Erkend archeoloog: **Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114**
Auteurs: **Bart Bot**
Advies specialisten: **Wouter Dhaeze (Romeins archeologisch museum Oudenburg)**
Wetenschappelijke advisering: /
Projectcode bureauonderzoek: **2021A76**
Locatiegegevens: **Provincie West-Vlaanderen, Oudenburg, Hoogstraat 18, Kerkstraat**
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: **Xmax, ymax; xmin, ymin: 54707, 209040; 54677, 209005**
Kadastergegevens: **Provincie West-Vlaanderen, afdeling 1, sectie B, perceelnr. 685N**
Betrokken actoren: **Bart Bot (erkend archeoloog), Nikki Heyerick (archeoloog), Jean-Paul Beuselinck (opdrachtgever)**
Plaats en datum: **Gent, 11-1-2021**

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van MijnEPB i.s.m. Bart Bot Archeologie.
MijnEPB i.s.m. Bart Bot Archeologie aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoud

Inhoud.....	3
1. Inleiding.....	4
1.1. Onderzoeksopdracht.....	4
1.2. Wettelijk kader.....	4
1.3. Randvoorwaarden.....	5
2. Onderzoeksmethode.....	6
2.1. Motivering.....	6
2.2. Topografische situering.....	6
2.3. Huidige situatie en geplande werken.....	9
3. Assesmentrapport.....	14
3.1. Landschappelijk situering.....	14
3.2. Geologische situering.....	16
3.2.1. Tertiair.....	16
3.2.2. Quartair.....	17
3.3. Bodemkundige situering.....	19
3.4. Historische schets.....	19
3.5. Kaartmateriaal.....	21
3.6. Archeologische voorkennis.....	26
3.6.1. Archeologische prospecties en opgravingen/vondstmeldingen.....	26
3.6.2. Archeologische en historische indicatoren.....	31
3.6.3. Archeologische nota's.....	33
4. Synthese.....	35
4.1. Archeologisch verwachtingspatroon.....	35
4.2. Onderzoeksvragen.....	35
5. Besluit.....	36
Bibliografie.....	37
Onuitgegeven bronnen.....	37
Uitgegeven bronnen.....	37
Figurenlijst.....	38

1. Inleiding

1.1. Onderzoeksopdracht

Aanleiding van onderstaand bureauonderzoek is de geplande nieuwbouw ter hoogte van het plangebied Oudenbrug Hoogstraat 18 (prov. West-Vlaanderen). Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota waarvan akte genomen is en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie, conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied, en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

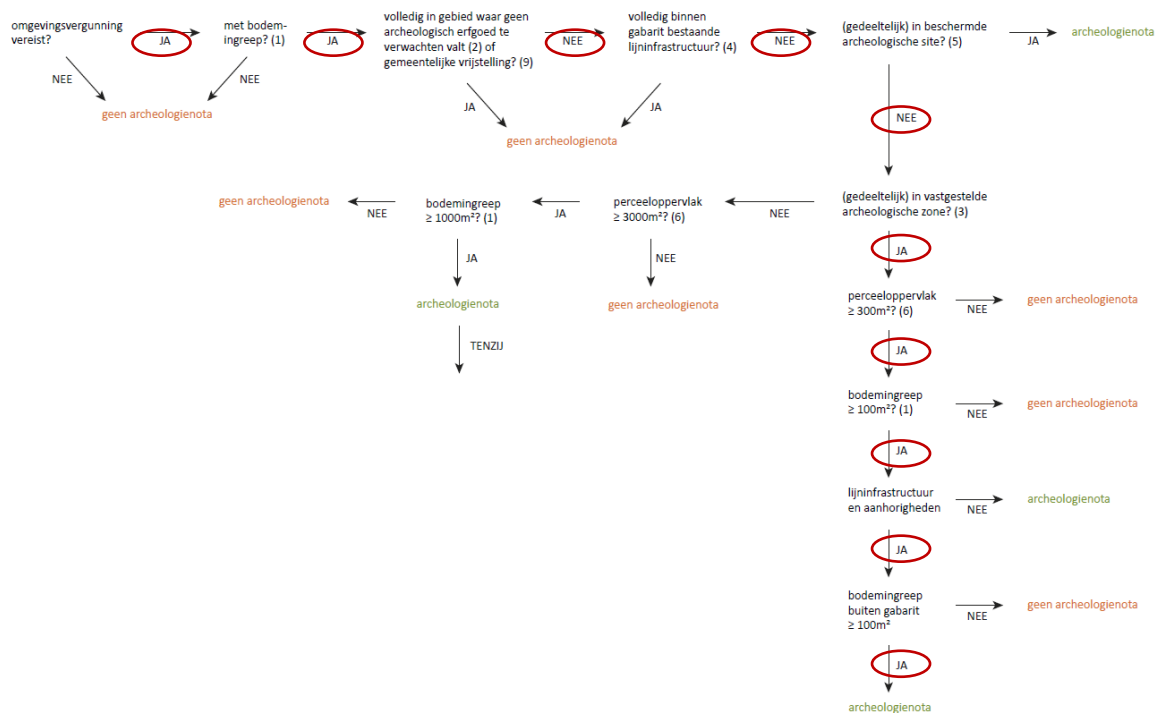
1.2. Wettelijk kader

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300m² of meer bedraagt en de geplande werken betrekking hebben op meer dan 100m². De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 505m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten is. Het projectgebied bevindt zich binnen de archeologische zone 'historische stadskern van Oudenburg'¹.

Figuur 1 Kaart historische stadskern Oudenburg (blauw) en aanduiding van het plangebied (rood kader). (bron: [Historische stadskern van Oudenburg | Inventaris Onroerend Erfgoed](#))

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140021>

Figuur 2 Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 1. (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed)

1.3. Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

2. Onderzoeksmethode

2.1. Motivering

Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen.

Organisatie

Om de archeologienota op te stellen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Zo werden diverse bouw- en funderingsplannen verkregen om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen op de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen vormen van de fysisch-geografische situatie, een historisch kader te schetsen en bekende archeologische vindplaatsen te kunnen aantonen, werden verschillende bronnen geraadpleegd. Het meeste kaartmateriaal werd teruggevonden via Geopunt². Dit is de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Daarnaast werd gebruik gemaakt van Cartesius³, een databank met kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied en de ruime omgeving ervan werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed (CAI)⁴ geraadpleegd. Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem. De gebruikte bronnen waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

2.2. Topografische situering

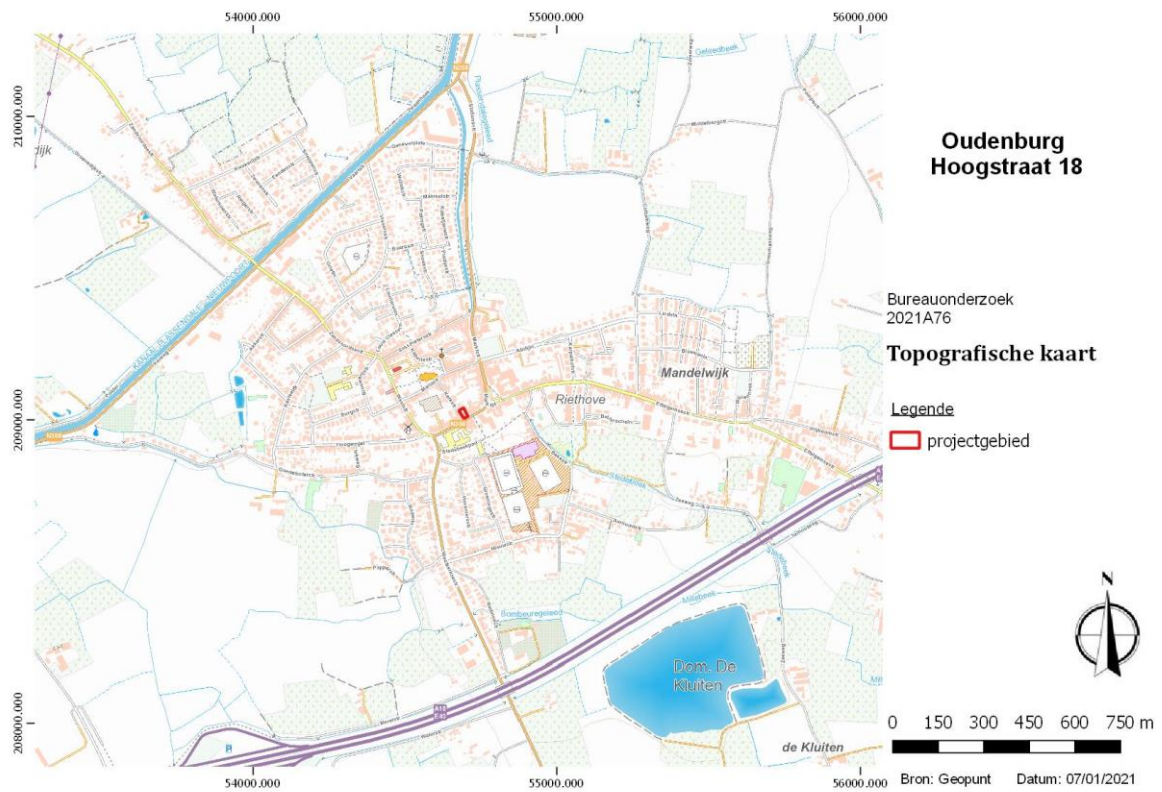
Het plangebied bevindt zich te Oudenburg, in het noorden van de provincie West-Vlaanderen. Oudenburg grenst ten westen aan Gistel, ten noorden aan Oostende, Bredene en De Haan, ten oosten aan Jabbeke en ten zuiden aan Ichtegem. Het plangebied ligt in het centrum van Oudenburg op 80m ten westen van het Marktplaats en 130m ten zuiden van de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Concreet bevindt het plangebied zich op de hoek van de Hoogstraat en de Kerkstraat, ter hoogte van Hoogstraat 18.

Kadastraal is het plangebied terug te vinden onder: Provincie West-Vlaanderen, afdeling 1, sectie B, perceelnr. 685N.

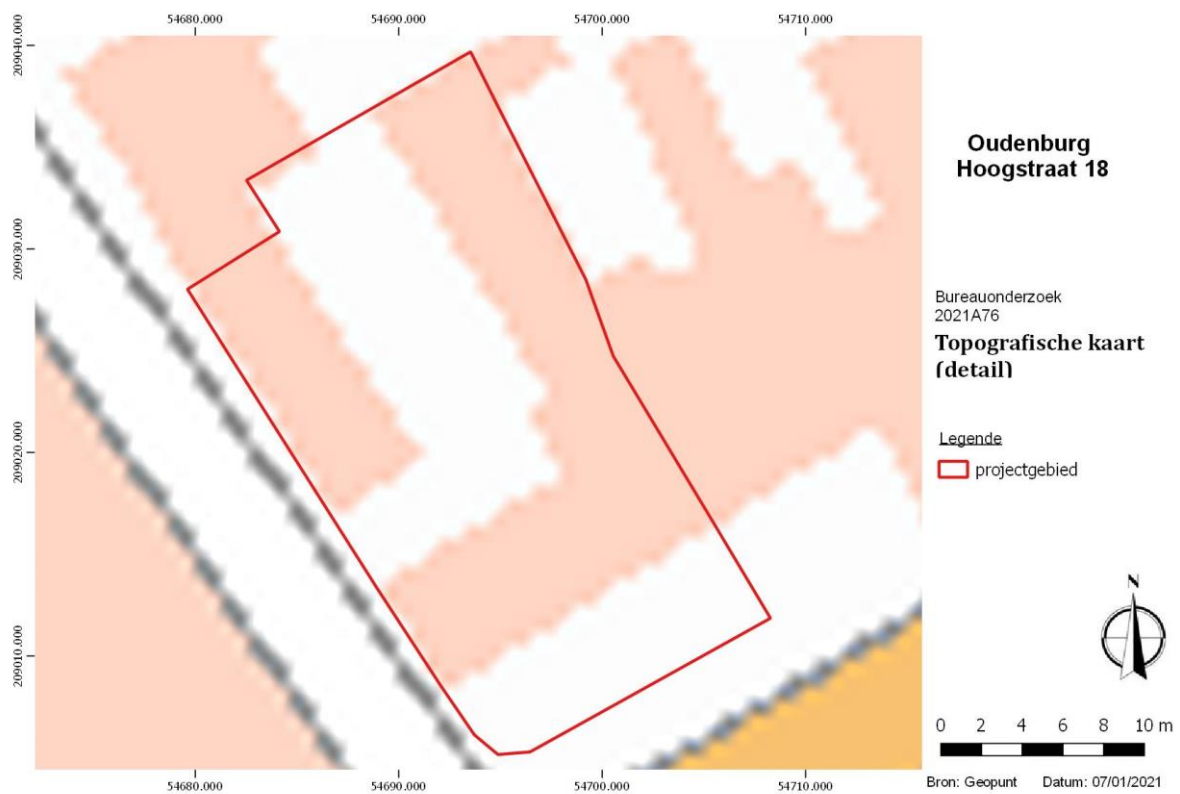
² <https://www.geopunt.be/kaart>

³ <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

⁴ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

Figuur 3 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)

Figuur 4 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI)

Figuur 5 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)

2.3. Huidige situatie en geplande werken

Aan de zuidzijde van het plangebied staat een woning nr. 18 met een oppervlakte van 90m². Deze woning is niet onderkelderd. Ten zuiden van de woning bevindt zich een voortuintje (78m²). Aansluitend aan de woning bevindt zich een kleine aanbouw (32m²). Aan de noordelijke zijde bevinden zich garages (140m²) met centraal verharding (155m²).

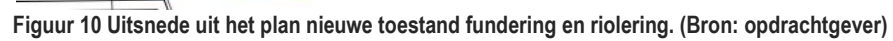
De opdrachtgever vraagt een omgevingsvergunning aan met betrekking tot stedenbouwkundige handelingen. In eerste instantie wordt de huidige bebouwing en verharding gesloopt/opgebroken. Vervolgens worden meergezinswoningen gebouwd. De nieuwbouw wordt niet onderkelderd en heeft een footprint van 365m² en zal 4 bouwlagen tellen (inclusief groendak). Op het gelijkvloers zal er ruimte zijn voor een winkel, een appartement, garages en een fietsberging. Centraal binnen de nieuwbouw wordt een lift voorzien (-2,5m impact voor de liftput). De nieuwbouw wordt gefundeerd door middel van sleufunderingen (circa -1m diep) en een algemene vloerplaat (-50cm). Binnen het plangebied wordt nieuwe riolering voorzien (ingreep van -40cm diep). Aan de noordoostelijke zijde worden 1 waterput en 2 infiltratieputten voorzien (impact van -2,5m diep). Aan de westelijke zijde wordt een septsche put aangelegd (impact -2,5m). De aanleg van de verharding in het oosten zal een impact van -40cm diep in de bodem met zich teweegbrengen.

Figuur 6 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

Figuur 9 Zicht op het plangebied ter hoogte van de Kerkstraat. (Bron: google maps)

Figuur 11 Uitsnede uit het plan nieuwe toestand gelijkvloers. (Bron: opdrachtgever)

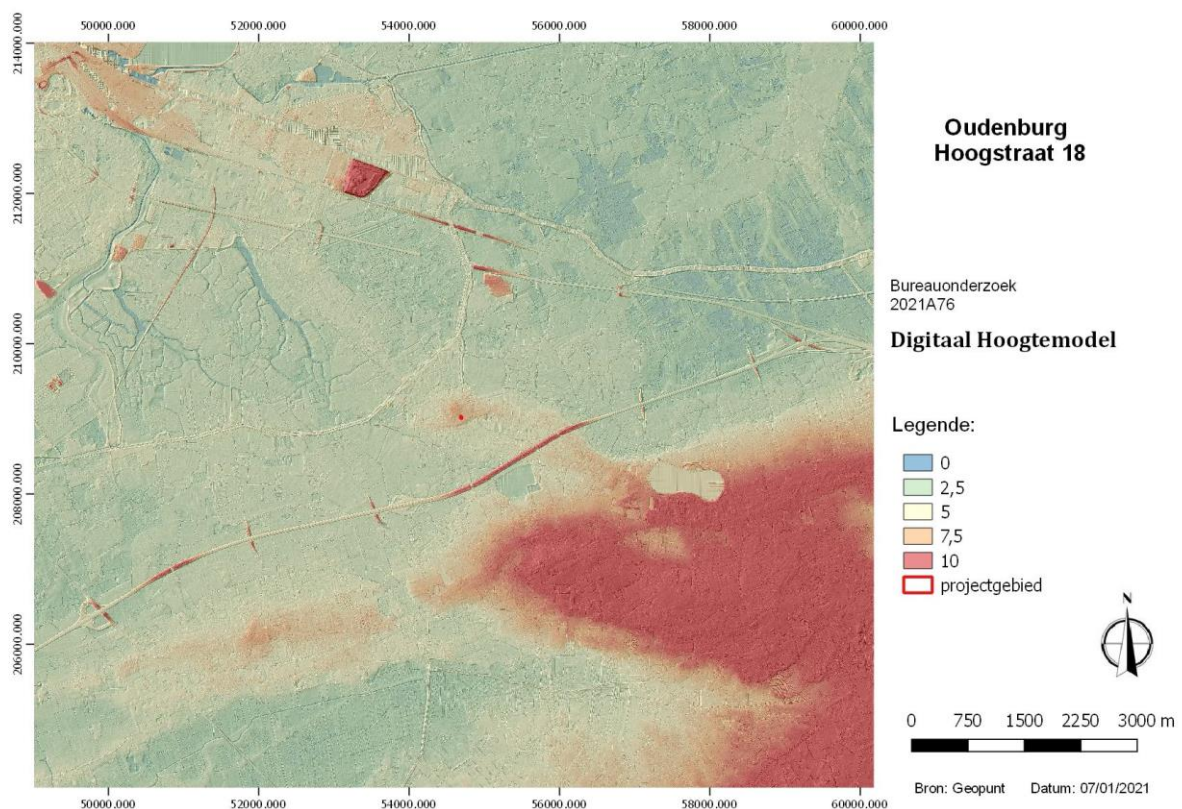
3. Assesmentrapport

3.1. Landschappelijk situering

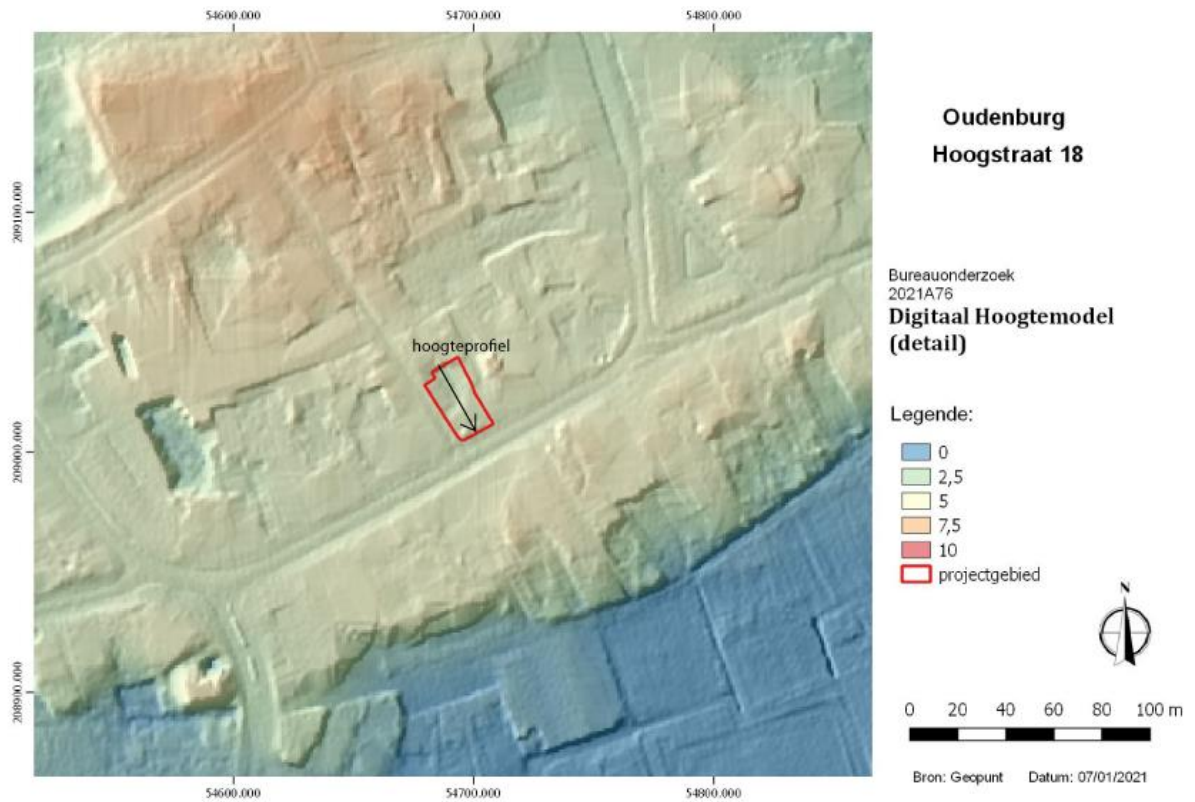
Het plangebied is gelegen binnen de kustpolders. Het gehele quartair wordt gekenmerkt door ijstijdperiodes met grote koude en toename van het landijs met daartussen warmere interglacialen. Een laatste koude periode volgt tussen ongeveer 116.000 tot 11.600 jaar geleden. Door de vorming van ijs lag de zeespiegel 120 meter lager dan nu. Rond Brugge ontstond een boomloos open landschap met beperkte vegetatie. Tussen 35.000 en 14.000 v. Chr. heerst zo'n koude in onze gebieden dat er geen sprake is van bewoning. Gedurende het laatglaciaal worden de gebieden weer aantrekkelijk. Tussen ca. 14.000 en 10.000 jaar geleden doen zich een tweetal klimaatsverbeteringen voor waarbij de temperaturen oplopen tot 18°C in de zomer. Het klimaat is echter nog niet standvastig en regelmatig keert de koude terug. Gedurende deze koudere periode (Dryas) wordt in de regio van Brugge een duinenlandschap gevormd onder invloed van aanhoudende noordwestenwinden. Op deze manier komt de omvangrijke rug van Gistel tot Stekene tot ontwikkeling. De dekzandruggen blokkeren de afwatering vanuit het binnenland waardoor zich in de komvormige depressies stilstaande meren vormen. Oudenburg situeert zich op een oost-west gerichte landtong, die een zijtak is van de dekzandrug Gistel-Brugge-Maldegem-Stekene. Het plangebied zelf is gelegen op de zuidelijke helling van deze dekzandrug. Het terrein is gelegen op een hoogte van +6,5 en +6,8 m TAW en is vrij vlak. 90m ten zuiden van het plangebied loopt het Oudenburgsvaartje.

Op de potentiële bodemerosiëkaart is geen info voorhanden. In de ruime omgeving bevinden zich evenwel gronden met een zeer laag tot verwaarloosbaar potentieel op erosie.

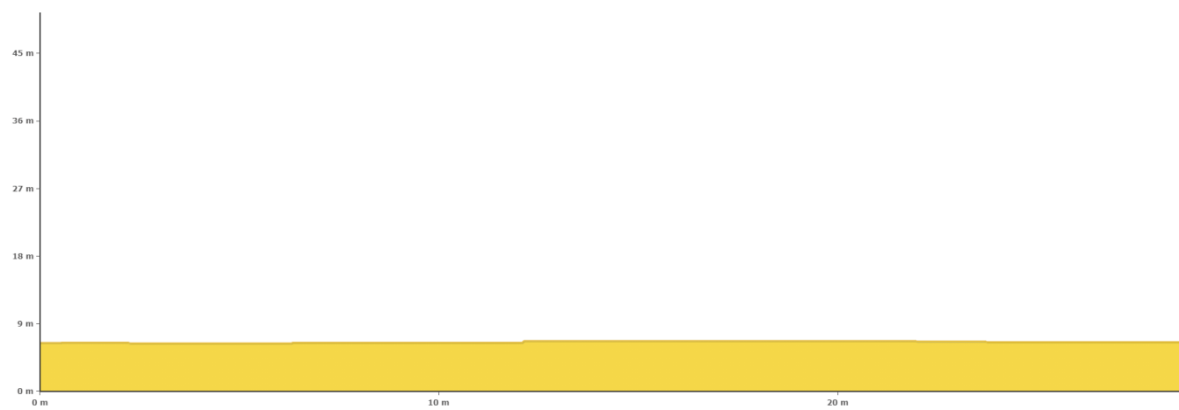
De geomorfologische kaart van de omgeving is niet voorhanden.

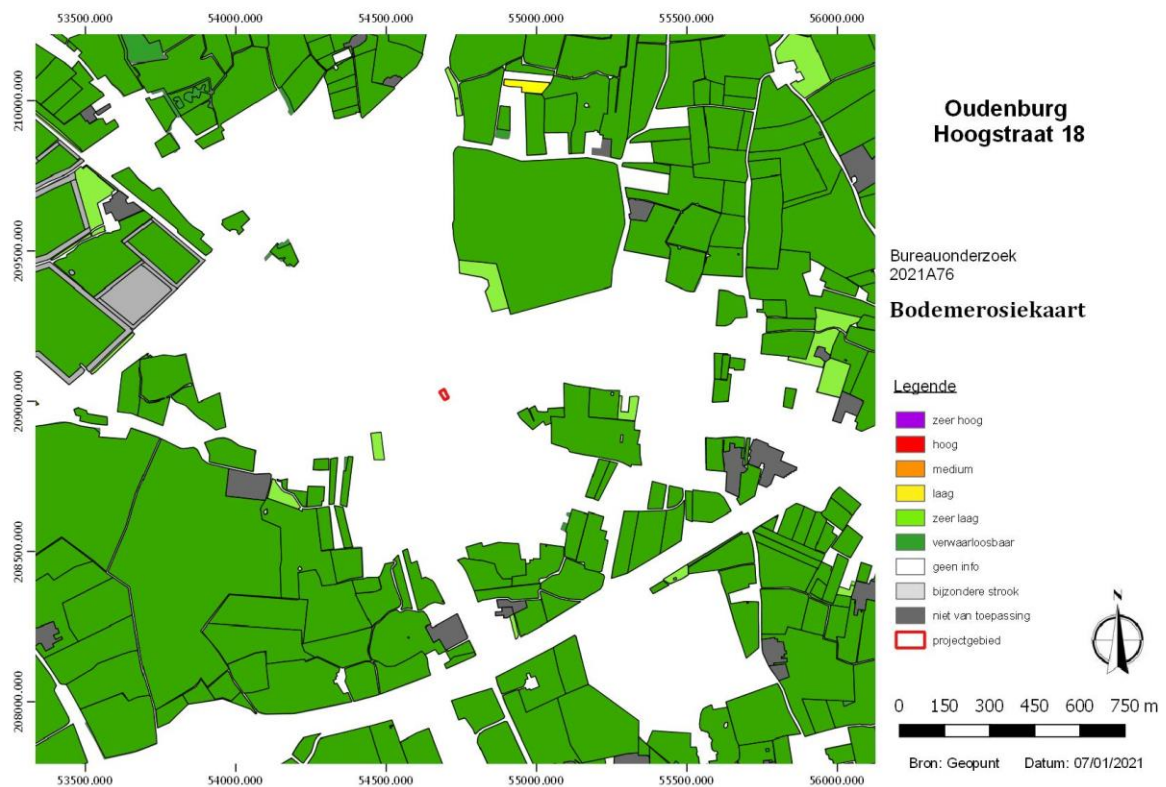
Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: geopunt)

Figuur 14 Hoogteprofiel. (Bron: geopunt)

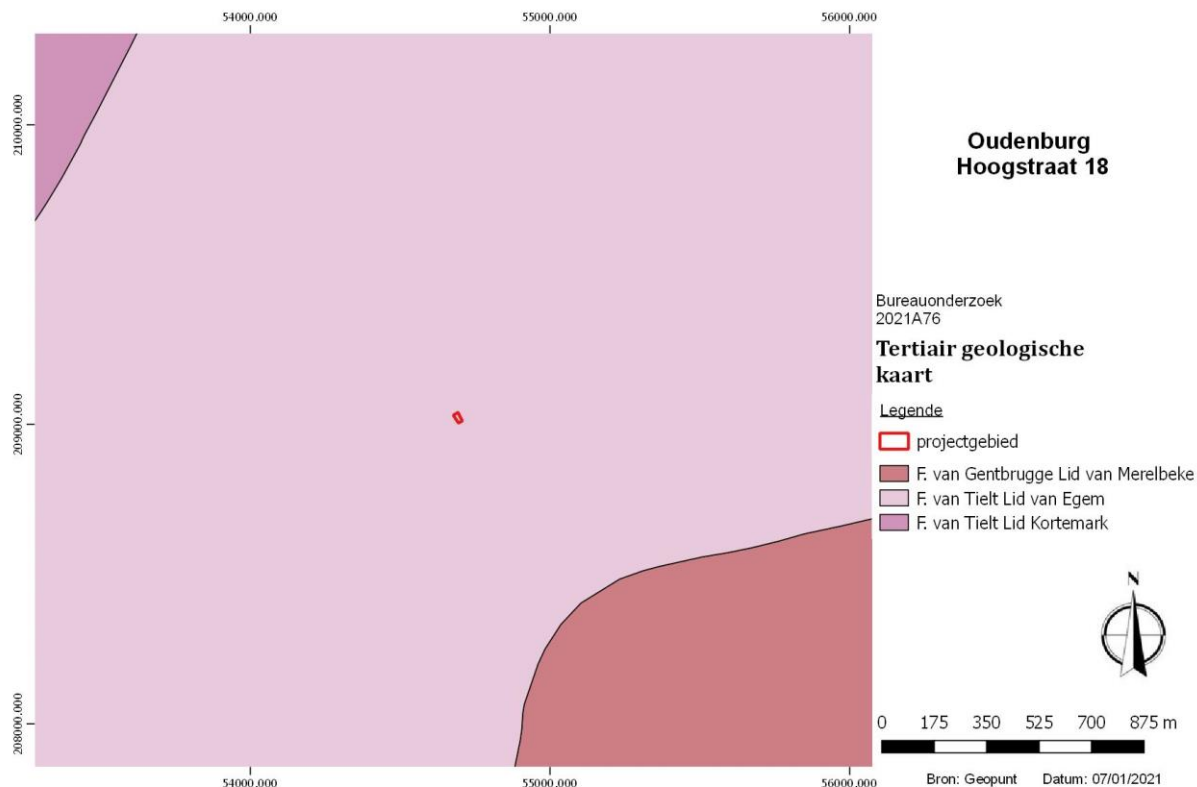
Figuur 15 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

3.2. Geologische situering

Onderstaande geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

3.2.1. TERTIAIR

De locatie van het plangebied bevindt ter hoogte van het Lid van Egem (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het Lid van Egem bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

3.2.2. QUARTAIR

Het Tertiair (of liever het Neogeen) wordt gevolgd door de jongste periode in de aardgeschiedenis: het Quartair. Deze periode vangt dus 2.58 miljoen jaar geleden aan en is onderverdeeld in twee tijdvakken: het Pleistoceen en het Holoceen.

Het Pleistoceen (2.58Ma- 11.7ka) wordt gekenmerkt door grote schommelingen in het klimaat. De (vaak relatief lange) tijden waarin een koud klimaat bestond worden ijstijden (glacialen) genoemd. Tijden waarin het klimaat meer op dat van nu leek worden met de term tussenijstijden (interglacialen) aangeduid. Deze grote klimaatschommelingen hadden grote gevolgen en de resultaten daarvan zijn vandaag de dag nog op veel plekken in het landschap te herkennen.

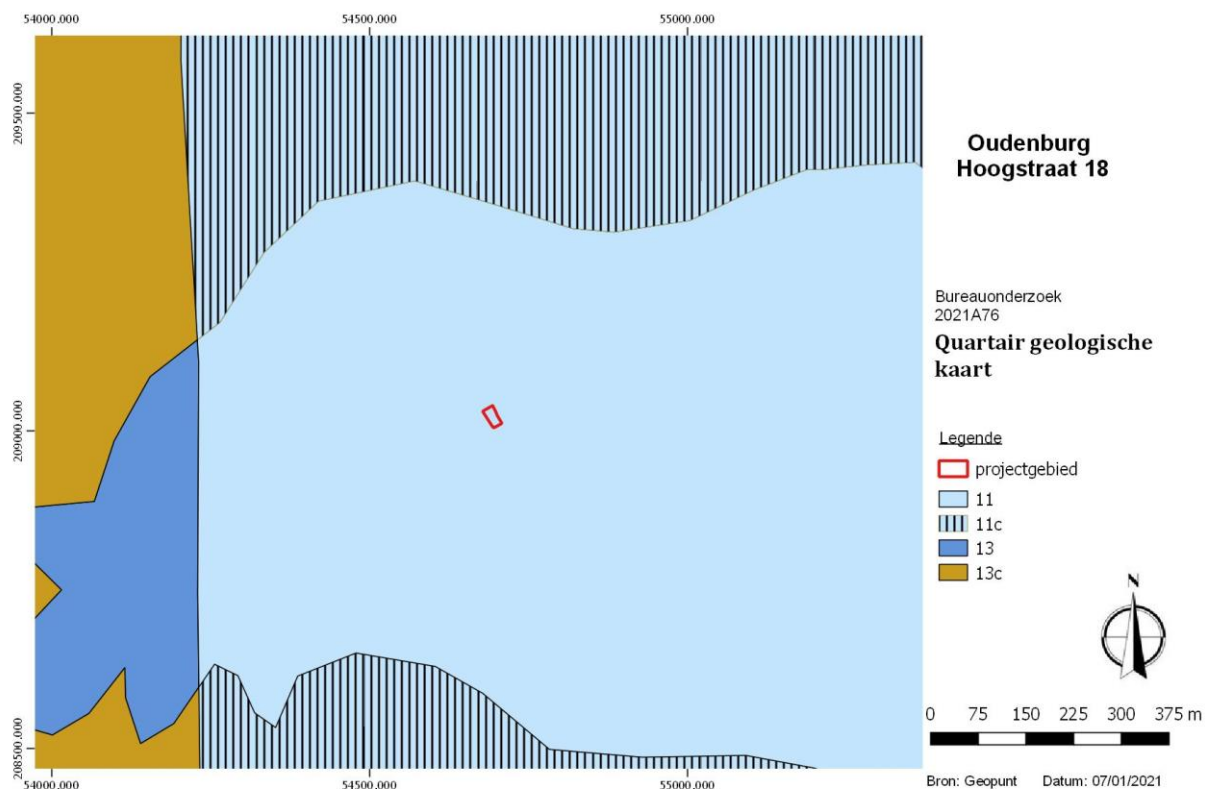
Het jongste tijdvak is (vooralsnog) het Holoceen (11.7ka – heden). Dit tijdvak is gekenmerkt door een redelijk warm klimaat en is daarom ook geclassificeerd als een interglaciaal. Met name in het laatste deel van dit tijdvak is de invloed van de mens op de aarde sterk toegenomen, wat voor de geologie grote gevolgen heeft.⁵

De sedimenten van Quartaire ouderdom worden op grote schaal aan het oppervlak aangetroffen en zijn weergegeven op de Quartairgeologische kaart volgens het principe van profieltypekartering. Daarbij worden lithologie, genese en (chrono-) stratigrafie aangehouden als de belangrijkste kenmerken waarop gronden op worden ingedeeld. De dikte van de Quartaire afzettingen varieert sterk in Vlaanderen, van minder dan een meter tot circa 30 meter.⁶

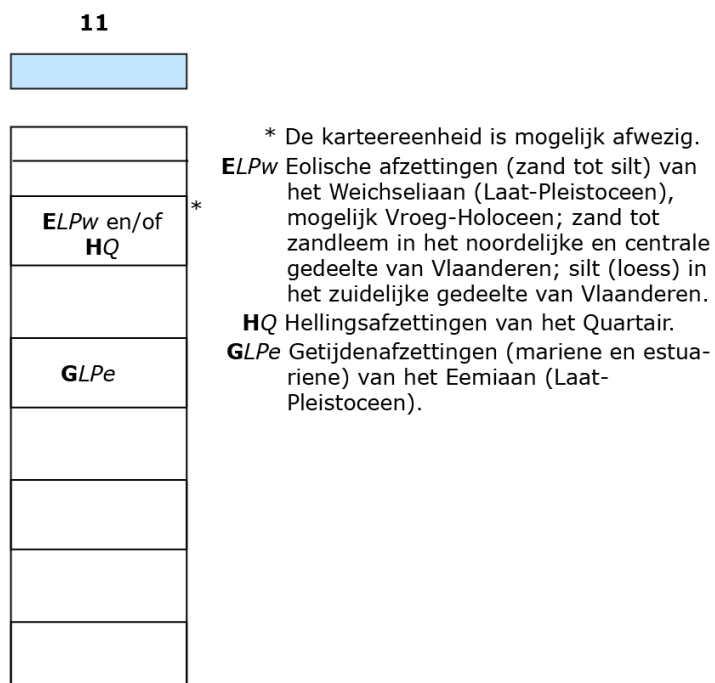
Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 11. Dit type bestaat uit een basisafzetting van getijdenafzettingen van het Eemiaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en is mogelijks lokaal afwezig.

⁵ <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale> ICS, 2017

⁶ <https://www.dov.vlaanderen.be/page/quartairgeologische-kaart-150000> DOV, 2019

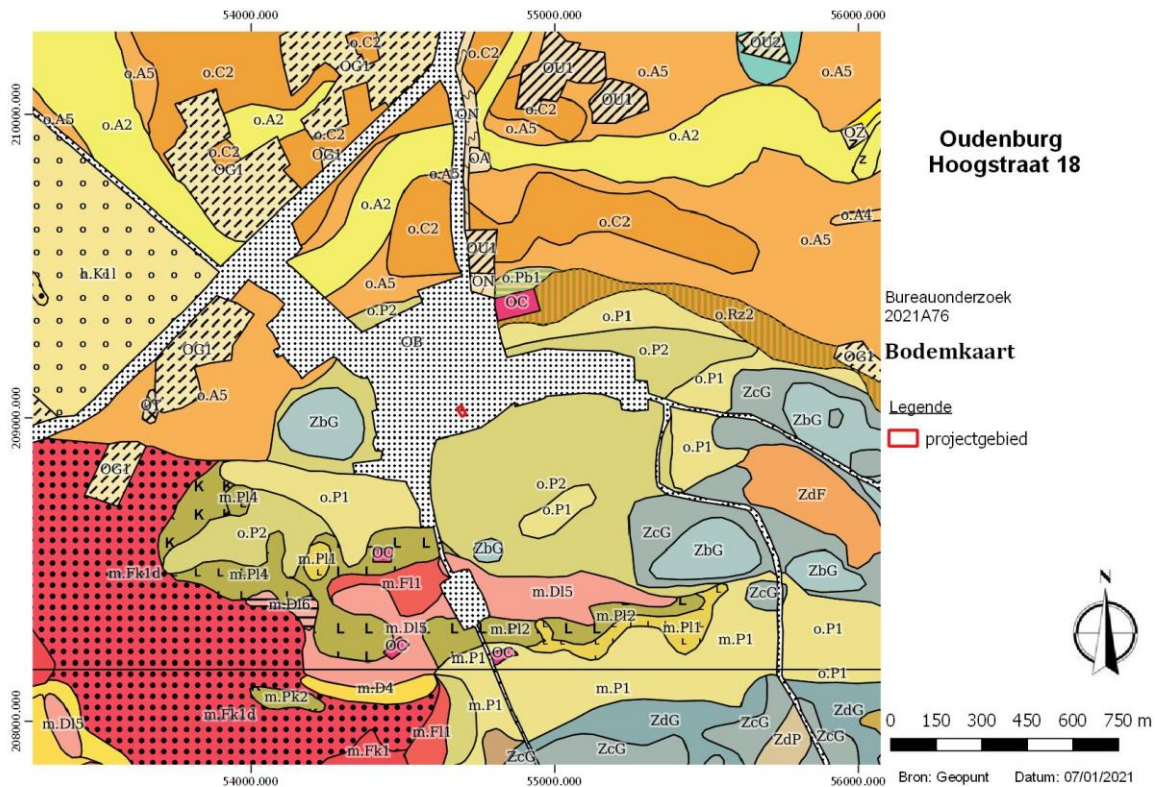
Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

Figuur 18 Uitleg type 11 Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)

3.3. Bodemkundige situering

De bodemkaart binnen het plangebied geeft een OB-code, dit zijn bebouwde gronden. Deze kartering is logisch gezien de hoge bebouwingsgraad binnen en rondom het plangebied. Ten zuiden van het plangebied komen o.P2 voor. Dit is een overdekte Pleistocene grond van gebroken poldermateriaal op Pleistoceen zand in de Oudlandpolders. Het gebroken zand komt voor tussen de 60 en 100 cm diepte. De bodems van de bodemserie P (Overdekte Pleistocene gronden) zijn opgebouwd uit gebroken zand, gebroken klei of zware klei welke op wisselende diepte rust op Pleistoceen; soms komt nog een veenlaag in het bodemprofiel voor. De P1 en P2 gronden zijn oorspronkelijk zandige Pleistocene gronden die, bij zeer hoge vloten tijdens de Duinkerken II-transgressie, oppervlakkig vermengd werden met enige mariene klei. Gans het bodemprofiel is roestig gevlekt en kalkloos. Ze komen voor op gemiddeld 4 m hoogte.

Figuur 19 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)

3.4. Historische schets⁷

Oudenburg situeert zich op een zandrug die een uitloper is van de omvangrijke dekzandrug Gistel-Brugge-Maldegem-Stekene. Deze dekzandrug kwam tot ontwikkeling omwille van aanhoudende noordwestenwinden gedurende het Dryas. Vanaf 10.000 v. Chr. vindt er een algemene opwarming plaats, waardoor de ijskappen smelten en de zeespiegel stijgt. De zee dringt de dekzanden binnen en vormt een wadgebied met getijdenwerking op enkele kilometers ten westen van de huidige kustlijn. Gedurende het mesolithicum vestigen jager-verzamelaars zich op de hogere dekzandruggen. Zij voorzien in hun bestaan door jagen, vissen en verzamelen van planten. De overgang tussen de middensteentijd en de nieuwe steentijd betekent een evolutie naar een sedentair bestaan. Wanneer de mens bij het begin van het neolithicum aan landbouw gaat doen zijn vooral de hoger gelegen droge gronden geschikt. Omstreeks 3500 v. Chr. vertraagt de zeespiegelstijging en evolueert het kuststelsel tot een stabiel systeem dat niet meer landwaarts opschuift. Tegen 1000 v. Chr. is de hele kustvlakte tot de dekzandruggen een veenlandschap geworden. Aan de rand van de kustvlakte reikt de dekzandrug waarop later Oudenburg, Gistel en Brugge worden gevestigd, boven dit veenmoeras uit. Nog voor het begin van de jaartelling begint een periode van kusterosie door een combinatie van verschillende factoren. Vooreerst is zandvoorraad opgebruikt door de uitbouw van de kust. Daarnaast maken o.a. menselijke activiteiten zoals turfwinning dat het veen inklinkt, waardoor bepaalde zones lager komen te liggen dan de zeespiegel.⁸

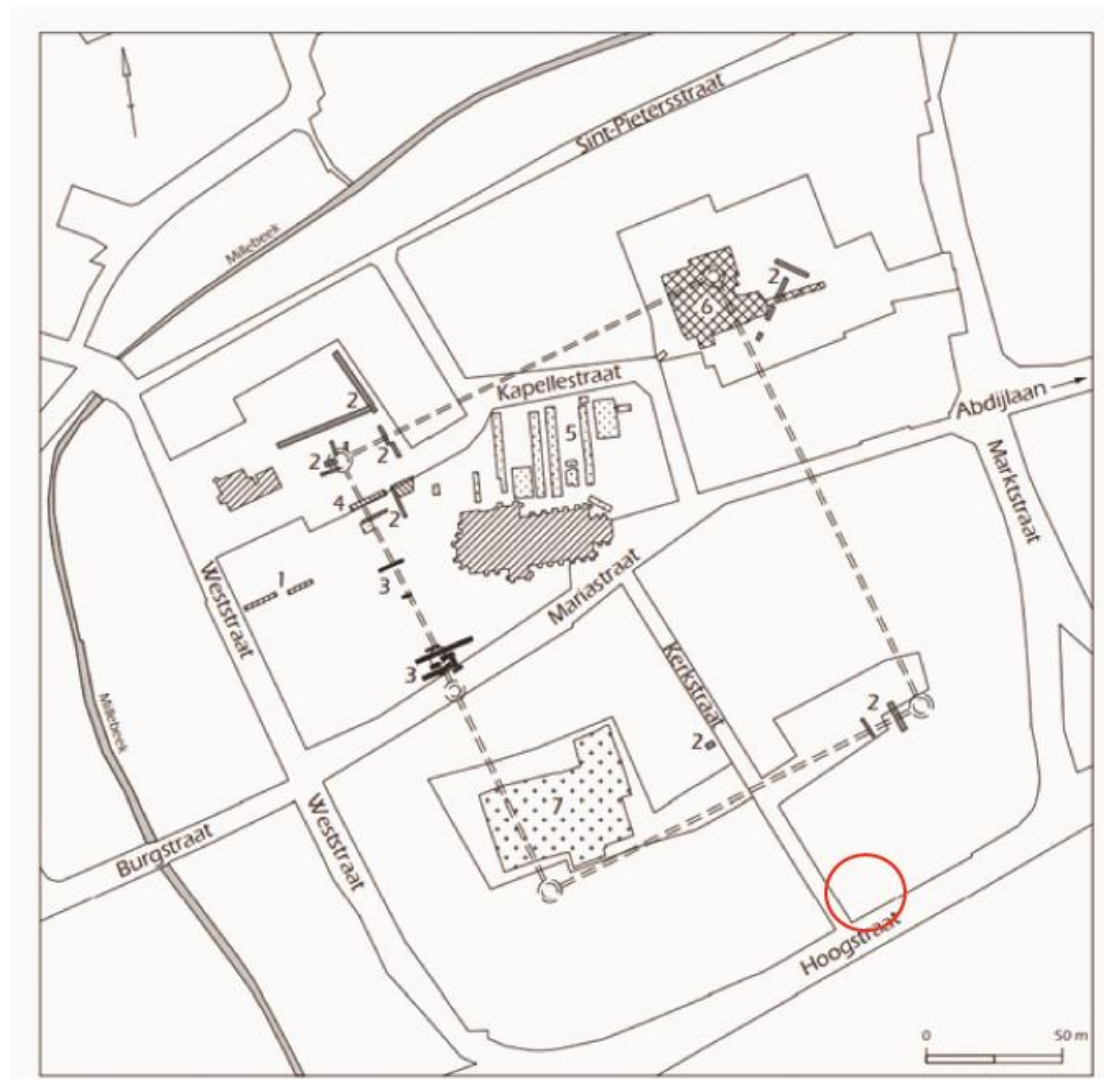
Vanaf de IJzertijd en de Romeinse periode kan het landschap rond Brugge in twee grote eenheden worden onderverdeeld. Enerzijds de kustvlakte met een getijdengebied met een langzaam landinwaarts schuivende kustlijn, anderzijds de hoger gelegen zandstreek, van de kustvlakte afgescheiden door de dekzandrug Gistel-Stekene. Talrijke vondsten in de kustvlakte doen desalniettemin vermoeden dat het gebied in een redelijke mate toegankelijk was. Op de duinengordels, de hoogste schorren en de goed ontwaterde randen van geulen moet

⁷ Oudenburg | Inventaris Onroerend Erfgoed (geraadpleegd op 08/01/2021)

⁸ Hillewaert, B. & Ryckaert, M. 2019. pp. 15-33

bewoning mogelijk geweest zijn. Het gebied biedt ongetwijfeld mogelijkheden voor ontginning (veen, zout) en exploitatie (akkerbouw, nomadische veeteelt).⁹

In de Romeinse periode is de plaats waar het latere Brugge zal groeien gelen in de noordelijke periferie van de civitas Menapiorum. Deze civitas heeft Cassel als hoofdplaats. Het tracé over Cassel-Velzeke-Tienen-Tongeren is de belangrijkste verbinding gedurende het Hoge Keizerrijk. Vanuit de hoofdplaats van de civitas Menapiorum vertrekken een aantal wegen die het gebied ontsluiten. Een diverticulum van de baan Cassel-Doornik vertrekt van het gehucht Steenvoorde en loopt over Poperinge tot Brugge waar ze aansluit bij de Zandstraat. Deze weg verbindt de twee centra waaruit later Oudenburg en Aardenburg zullen ontstaan.¹⁰ De zandrug waarop Oudenburg is gelokaliseerd, zorgde tijdens de Romeinse periode voor een zeer strategische ligging aan de rand van kustvlakte, gelegen langsheen een diverticulum. Vanaf de tweede helft van de 1e eeuw na Chr. kwam hier een burgerlijke nederzetting tot ontwikkeling. Vanaf de 2e eeuw na Chr. was het een uitgelezen locatie voor de inrichting van een militaire basis. Deze militaire aanwezigheid werd in 1956-1957 archeologisch vastgesteld door J. Mertens. Onderzoeken in 1960 en 1970 ter hoogte van de westrand van het kamp besloten tot een driedelige fortchronologie met twee 'hout-aarde'-forten en één stenen *castellum*. Deze campagnes deden Mertens besluiten tot een erg langdurige militaire bezetting van het einde van de 2de tot het begin van de 5de eeuw na Chr. De bouw van een supermarkt in het stadscentrum van Oudenburg bood een ideale gelegenheid tot systematisch archeologisch onderzoek van een aanzienlijk stuk van de zuidwestelijke hoek van het Romeins *castellum*. Het onderzoek leverde inzicht in een complexere occupatiegeschiedenis tussen de 2de en 5de eeuw en resulteerde in een verfijnde fortchronologie van vijf opeenvolgende fortperiodes, met drie hout-aarde forten en twee stenen *castella*.

Figuur 20 Inplanting van het romeinse *castellum* in het huidige stratenplan en de locatie van de verschillende opgravingscampagnes en het plangebied (rode cirkel). (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 201)

Over de vroegmiddeleeuwse geschiedenis van Oudenburg is op heden nog weinig gekend. De eerste vermelding van Oudenburg is als Aldenburg in 868-869, in een cijsboek van de abdi van Lobbes. De bewoning in de vroege middeleeuwen zal zich hoogstwaarschijnlijk vooral binnen de muren van het castellum hebben afgespeeld. Volgens Y. Hollevoet fungeerde Oudenburg tijdens de Merovingische

⁹ Hillewaert, B. & Ryckaert, M. 2019. pp. 46-47

¹⁰ Hillewaert, B. & Ryckaert, M. 2019. p.51 (bijdrage Y. Hollevoet)

periode (6de-8ste eeuw) misschien als machtscentrum van de lokale elite. In aansluiting op de hypothese van Oudenburg als lokaal machtscentrum, pleit hij voor de identificatie als hoofdplaats van de *pagus Flandrensis*.

In de loop van de 9de eeuw zou Oudenburg die rol verliezen ten voordele van Brugge. Of Oudenburg een onderdeel vormde van de kustverdediging tegen de Noormannen is voornamelijk een open vraag. Vanaf ongeveer het midden van de 9e eeuw tot het midden van de 11de eeuw lijkt Oudenburg een tijdelijke neergang gekend te hebben. Vanaf de 9e eeuw werd het castellum in fasen geslecht. In het midden van de 11e eeuw kende Oudenburg een periode van relatief herstel. Cruciaal voor Oudenburg was de stichting in de tweede helft van de 11de eeuw van de Sint-Pietersabdij. De stichting van de abdij wordt traditioneel gesitueerd in 1084 toen Sint-Arnoldus bisschop van Soissons was. In 1128 werd een gracht gegraven rond de stad. Het plangebied situeert zich binnen de omgrachte zone. Wellicht rond hetzelfde moment als de aanleg van gracht en omwalling, kreeg Oudenburg haar stadsrechten. Volgens E. Feys en D. Van de Casteele gebeurde dit in 1128 uit handen van Willem Clito of in 1129 door Diederik van de Elzas. Het toekennen van de stadsrechten zal de economische bloei van Oudenburg als belangrijke speler in de lakennijverheid- en handel hebben versterkt. Het (geleidelijk aan) toekennen van stadsrechten had ook zijn impact op het stadsweefsel.

Wellicht in de 12de eeuw verschoof het politieke en economische centrum naar de huidige markt. Vanaf wanneer dit precies gebeurde, is niet geweten. Wellicht was dit een stapsgewijs proces in de loop van de 13de eeuw. Wat wel gekend is dankzij het archeologisch onderzoek, is dat vanaf (het begin van) de 12de eeuw de lagere zones rondom het *castellum* met dikke zandige pakketten werden opgehoogd. Deze ophoging is vooral aanzienlijk ter hoogte van de Hoogstraat (tot 1,50 m). Blijkbaar wilde men de lagergelegen zone die tussen de grote stadsgracht (Stedebeek) en het Steedje lag, ophogen en tot min of meer hetzelfde niveau brengen. Nadat Oudenburg haar economische en politieke bloei beleefde tijdens de 13de eeuw, was er vanaf het begin van de 14de eeuw een geleidelijke terugval. Toch bleef een kleinschalige productie van laken nog tot en met het midden van de 16de eeuw bestaan). Vanaf de 14de eeuw namen ook de stedelijke allures van Oudenburg af.

3.5. Kaartmateriaal

Jacob van Deventer was een Nederlands cartograaf, die voornamelijk gewestkaarten maakte. In 1555 werd hij koninklijk geograaf en kreeg hij van Filips II van Spanje de opdracht om alle steden van de toenmalige Nederlanden te karteren. Op de kaart is het verloop van de Hoogstraat reeds duidelijk waar te nemen. Langsheen deze weg is dichte bebouwing weergegeven. Het plangebied bevindt zich ter hoogte van een huizenblok. Ten noordoosten staat duidelijk het marktplein afgebeeld. Ten zuiden van het plangebied is het verloop van de Stedebeek (huidige Oudenburgvaartje) te volgen. Het stratenpatroon op de Deventerkaart toont veel gelijkenissen met de huidige toestand. Op de kaart van Sanderus (17de eeuw) staat er een gebouwtje met zadeldak aan de straatzijde.

De kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik werd opgesteld tussen 1771 en 1777 door de graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving werd vrij waarheidsgetrouw opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Er dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat deze kaart vooral vanuit een militair standpunt opgetekend werd. De gebieden die in dat kader minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten. Op de Kaart van Ferraris (1777) werd het plangebied verkeerd geprojecteerd. Vermoedelijk moet het plangebied meer naar het westen verschoven worden ter hoogte van de hoek van de Hoogstraat met de Kerkstraat. Daar bevindt zich een open ruimte met aan de oostelijke en noordoostelijke zijde een gebouw.

De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen werden opgemaakt tussen 1843 en 1845 naar aanleiding van de uitvoering van een wet uit 1841. De bedoeling was een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Op deze kaart staat bebouwing afgebeeld aan de zuidelijke zijde van het plangebied.

Philippe Vandermaelen (1795-1869) is de stichter van het "Établissement géographique de Bruxelles". Hij publiceerde de eerste uitgave van een topografische kaart van België op metrische schaal. Voordien waren schalen grafisch, of werden ze uitgedrukt in plaatselijke maten (el, vadem, mijl, ...). Hij werkte samen met Paul Gérard, die na het vertrek van de Hollanders in 1830, in het bezit gebleven was van de punten van tweede en derde orde van de triangulatie van Erzey. Hij maakte verschillende kaarten van België op basis van dit geodetische net en volgens de gewijzigde projectie van Flamsteed. Waarschijnlijk moet deze projectie iets naar het noorden worden verschoven. Bebouwing bevindt zich dan aan de zuidelijke zijde van het plangebied.

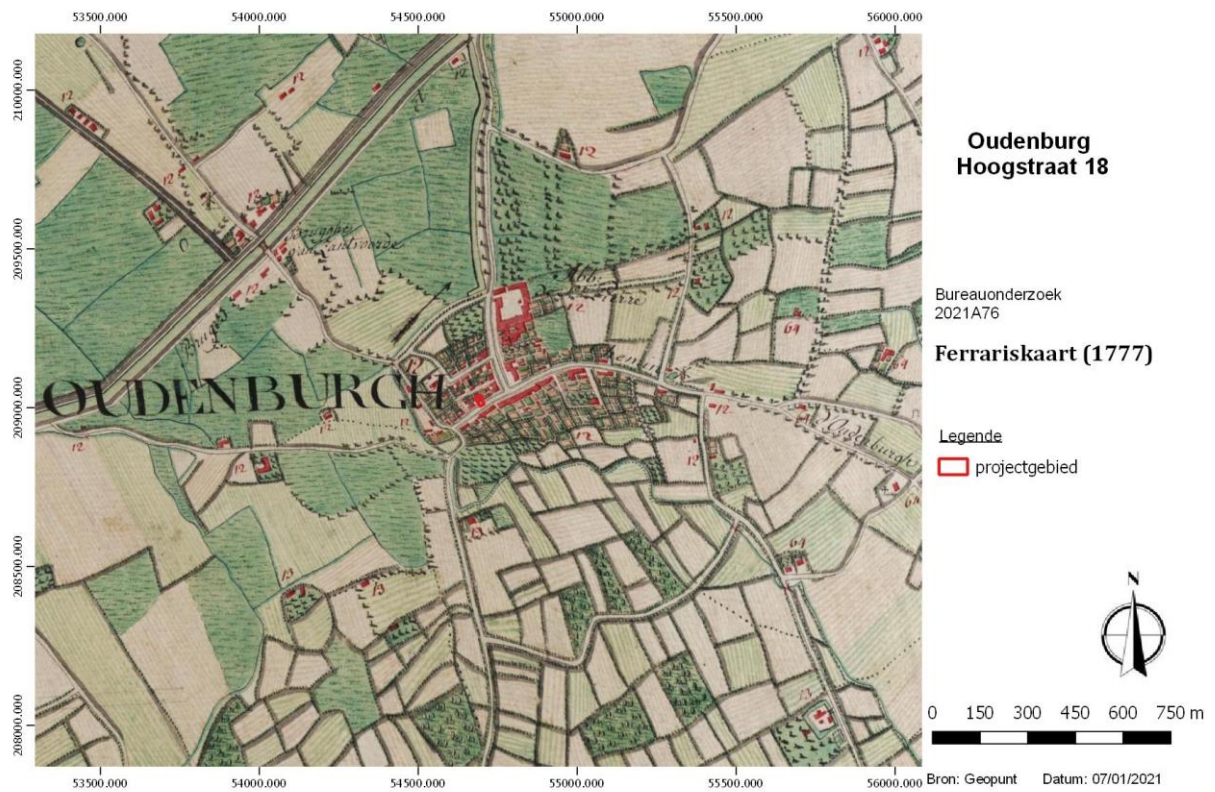
De orthofoto uit 1971 is weinig gedetailleerd. De bebouwing wordt duidelijker op de orthofoto van 1990, de situatie veranderd praktisch niet tot op heden.

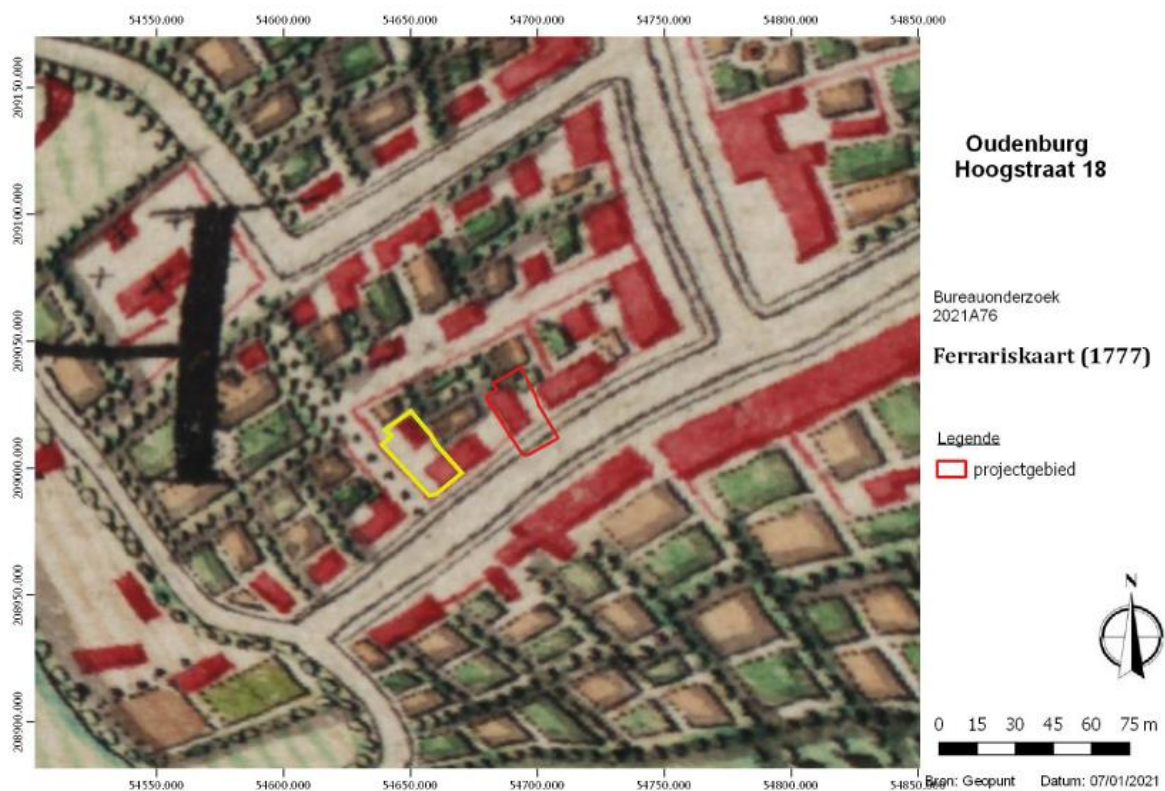
Figuur 21 Kaart van Jacob van Deventer (16de eeuw) met aanduiding van het plangebied. (Bron: <https://uurl.kbr.be/1043850>)

Figuur 22 Sanderuskaart (17de eeuw) met aanduiding van het plangebied. (Bron: <https://www.beeldbankkusterfgoed.be/m/94a098e75f0f4faabed8921d7d0f2a160b42c232b46d4db8b7abb9e33ec5512a>)

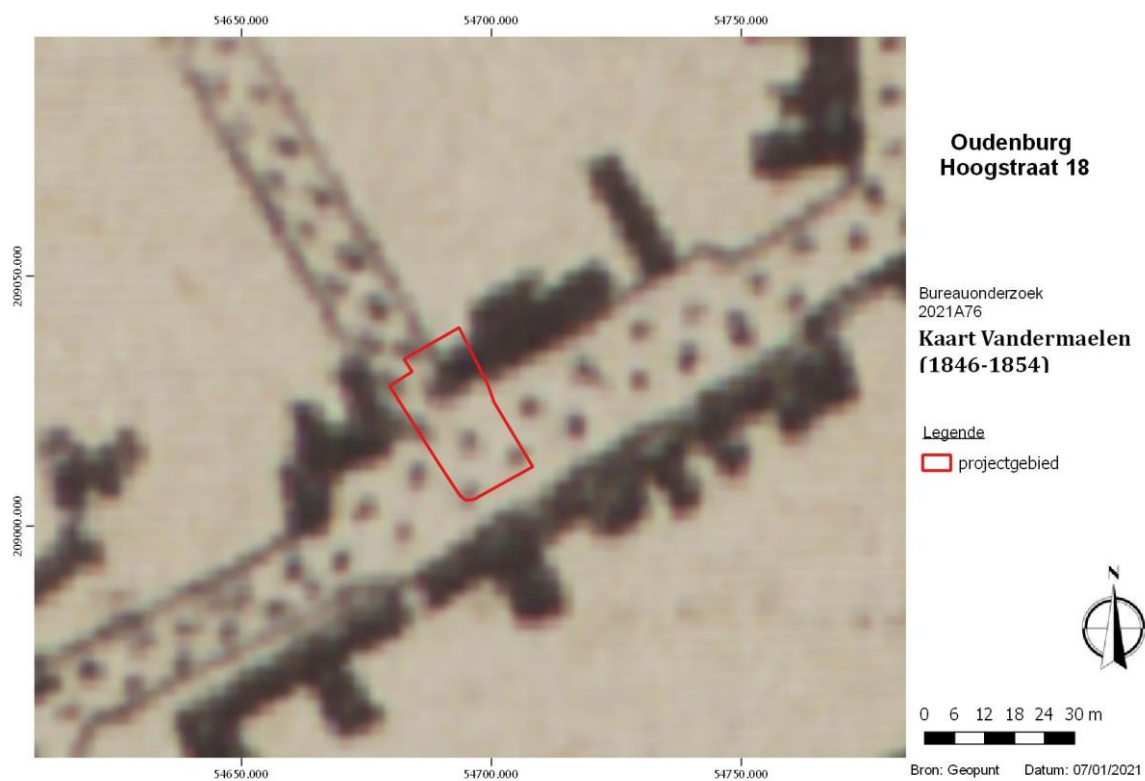
Figuur 23 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

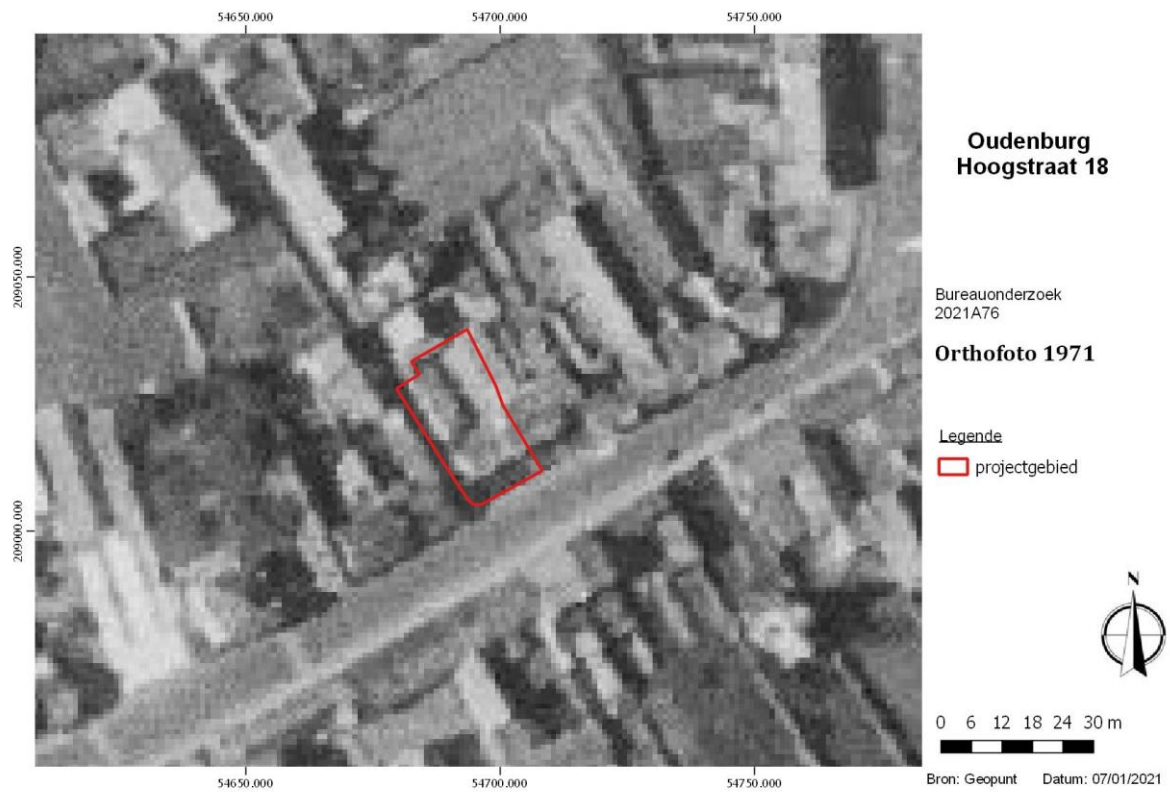
Figuur 24 Detail van de Ferrariskaart (1777) met projectie van het plangebied. Correctie in het geel. (Bron: geopunt)

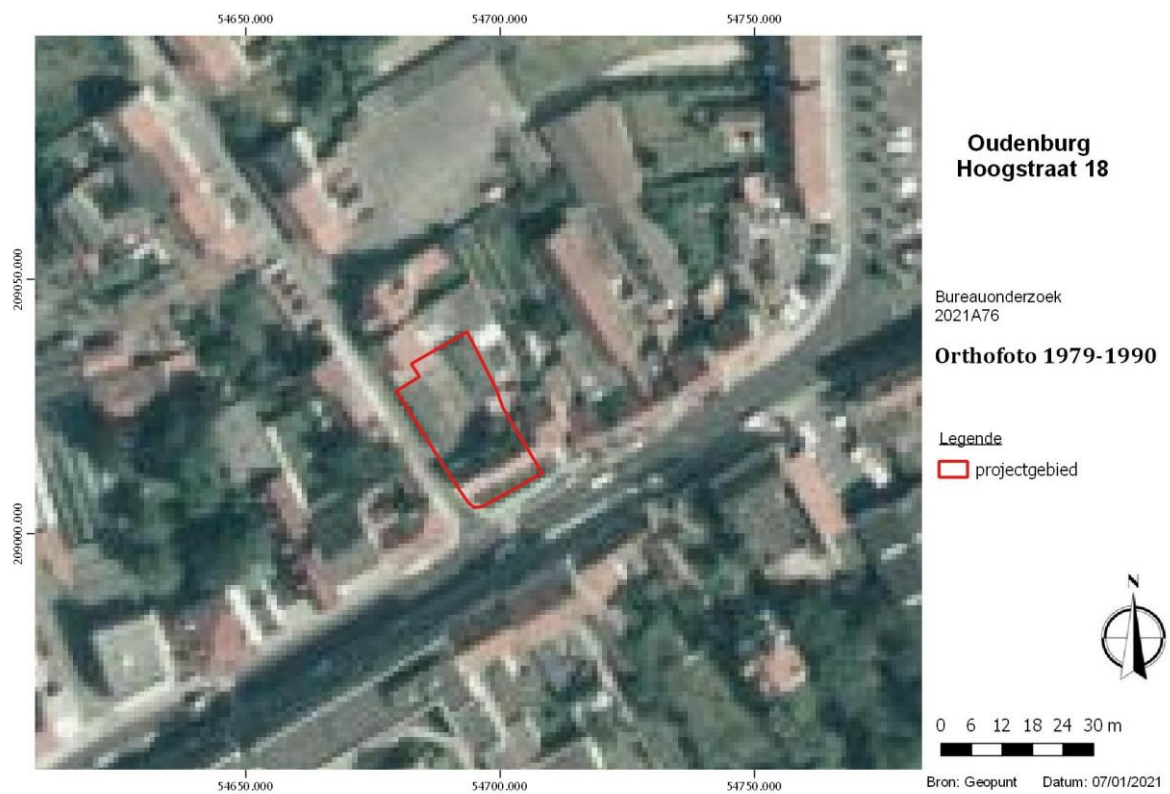
Figuur 25 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)

Figuur 26 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)

Figuur 27 Orthofoto uit 1971. (Bron: geopunt)

Figuur 28 Orthofoto uit 1979-1990. (Bron: geopunt)

Figuur 29 Orthofoto uit 2013-2015. (bron: geopunt)

3.6. Archeologische voorkennis

De belangrijkste bron voor de archeologische gegevens werd bekomen via de CAI. In onderstaande lijst worden de relevante CAI-items opgesomd. Voor de interpretatie en met het oog op het formuleren van een goede archeologische verwachting van het plangebied wordt een onderscheid gemaakt tussen archeologische prospecties en opgravingen enerzijds en archeologische en historische indicatoren anderzijds. In een deel drie worden recente archeologische nota's rondom het plangebied besproken.

3.6.1. ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIES EN OPGRAVINGEN/VONDSTMELDINGEN

- Cai 76558¹¹: De site bevindt zich ter hoogte van de zuidwestelijke hoek van het romeins *castellum*, een gebied tussen de Mariastraat, Kerkstraat, Hoogstraat en Weststraat. De oost-westgerichte landtong waarop Oudenburg ontstond, is een zijtak van de dekzandrug Gistel-Brugge-Maldegem-Stekene. De Zeeweg, die Oudenburg via Aatrijke verbond met Bavay, en de Zandstraat die via Brugge naar Aardenburg leidde, komen hier samen. Uit de midden-romeinse tijd werd een uitbraakspoor (Doornikse kalksteen en mortel) van de westmuur van het *castellum* gevonden. Onder dit uitbraakspoor waren twee grachten zichtbaar, van een oudere fase van het (houten?) fort. In de binnenzijde van het kamp is een 2,5m tot 3 m dik archeologisch pakket waarneembaar. Het romeins pakket en vroegmiddeleeuwse niveau is tot ruim 1 m dik en bevat verschillende woonniveaus, brandpakketten en nivelleringslagen. Dit bleek het resultaat van een opeenvolging van drie houten en aarden forten en 2 stenen *castella*.
 - Ca. 200 na Chr. (1ste fortperiode): restanten van allerlei constructies in houtbouw.
 - 1ste helft 3de eeuw (2de fortperiode): groot gebouw met binnenhof en uitgerust met wanden met beschilderd pleisterwerk en met mortelvloeren, kan geïdentificeerd worden als valetudinarium of militair hospitaal
 - Midden 3de eeuw /3de kwart 3de eeuw (3de fortperiode): wooneenheden in houtbouw en ambachtelijke activiteiten.
 - Ca. 260/280 (4de fortperiode): ambachtelijke zone met ateliers voor metaalbewerking, concentratie van 25-tal haardplaatsen, productiecentrum van *fibulae* in het kamp (vondst halffabricaten *fibulae*), mogelijk overdekt

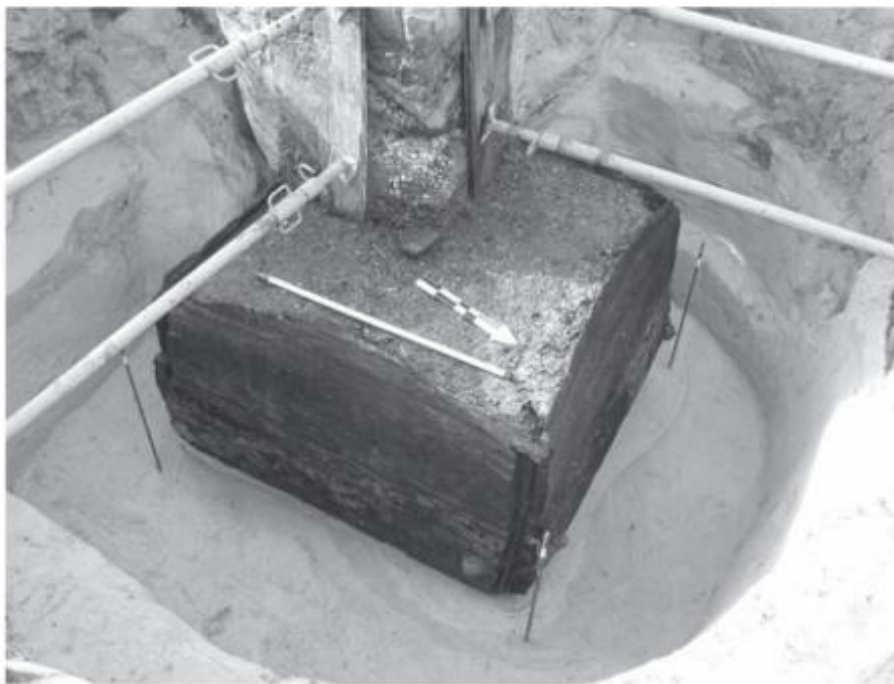
¹¹ Vanhoutte, S. 2007.

bronsatelier (ongeveer 200 bronsvondsten), afvalkuil met enkel bronzen schalen, houten kom, leren schoenen, aardewerk, waterput, houtbouwconstructies.

- tweede kwart 4de eeuw/begin 5de eeuw (5de fortperiode): ZW hoek *castellum* eerst ingenomen door badhuis (vloer gevonden in dambordpatroon van basissen (vloer *hypocaustum*)) met wegtracé langs zuidkant; later wordt het terrein ingenomen door dieren (vermoedelijk paarden) op stal: stalgebouw, aanlegtrechter voor vergaarbak voor water (bot, aardewerk, leren schoenen, driehoekige kam, metaal), waterput met 2 bekistingen, opeenstapeling van barakrestanten doorheen de opeenvolgende kampfasen
Militaire occupatie begint ca 200 n.Chr. en eindigt begin 5de eeuw.
- Een deel van de sporen (kuilen, greppels en paalsporen) behoort mogelijk tot een burgerlijke nederzetting (*vicus*) die hier lag voor de militaire aanwezigheid (eerste kwart 1ste eeuw). Vroegmiddeleeuws materiaal wijst op de continuïteit op de laat-romeinse periode.

Figuur 30 Zicht op het uitbraakspoor van de stenen verdedigingsmuur aangetroffen tijdens de opgraving aan de 'Site Spegelaere'. (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 203)

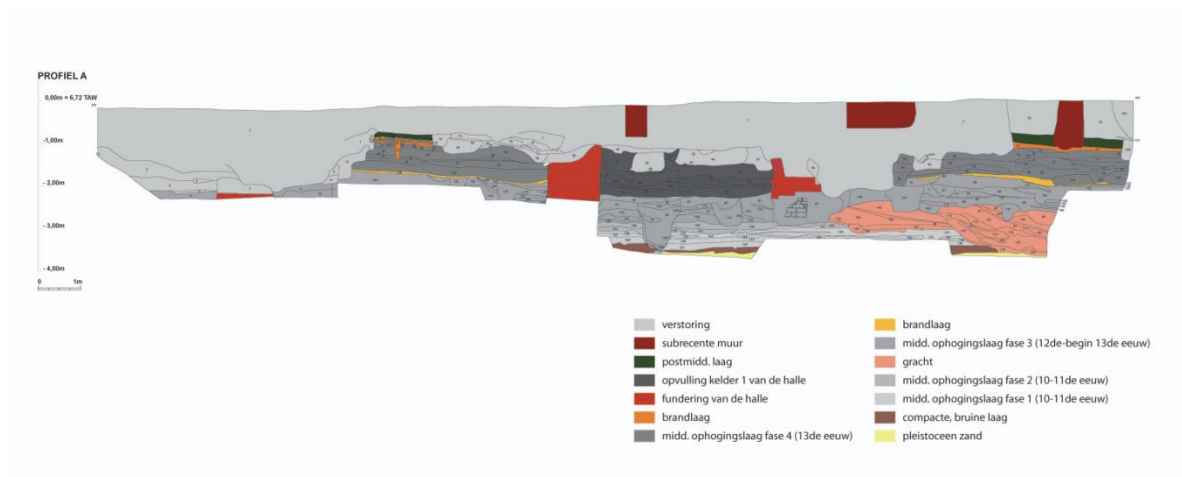
Figuur 31 Vierde fortperiode. Bovenaan: pleisterfragmenten vormden de fundering voor een atelierconstructie. Onderaan: waterput. (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 215)

- Cai 151055¹²: Ten noorden van het plangebied werd in 1960 en 2003 archeologische opgravingen uitgevoerd. Er werden uitbraaksporen van het Romeinse *castellum* gevonden alsook een grachtaanzet. Daaronder bevonden zich twee oudere spitsgrachten.
- Cai 155564, 155565, 155566, 155567, 155568, 155578, 155582, 155583, 156961, 156962, 156963, 156964 en 156966 (verschillende kijkvensters kaderend binnen het onderzoek 'archeologische opvolging van de riolering- en wegeniswerken in het stadscentrum van Oudenburg (Weststraat, Hoogwegel, Westkerkestraat en Hoogstraat)'):
 - Cai 156965¹³: op deze locatie werd een Romeinse horizont gevonden, alsook een volmiddeleeuwse gracht en een laatmiddeleeuwse afdekkingslaag met mogelijke paalkuilen en greppels.
 - Cai 156964: ten zuidwesten van ons plangebied werden een kuil, gracht en ophogingslagen uit de volle middeleeuwen aangetroffen.

¹² Vanhoutte, S. & Patrouille, E. 2003pp. 81-84.

¹³ Dhaeze, W. & Vanhoutte, S. 2011.

- Cai 155578: ten westen van het plangebied werden muurresten uit de 13de – 14de eeuw gevonden alsook 2 opeenvolgende brandlagen die een vloertje afdekken.
- Cai 150361¹⁴: ten oosten van ons plangebied werd een archeologisch onderzoek uitgevoerd ter hoogte van de locatie Marktpllein-Hoogstraat. Er werden ophogingslagen met volmiddeleeuws huishoudelijk materiaal gevonden, alsook een brede noordwest-zuidoost georiënteerde gracht, greppels, paalkuilen en afvalkuilen. Uit de late middeleeuwen werden de funderingen van een groot rechthoekig gebouw gevonden (met 2 kelders, 2 beerputten en een haardplaat). Mogelijk is het gebouw te vereenzelvigen met de lakenhalle. Uit de 15de – 16de eeuw werden een aantal nivelleringslagen en brandlagen gevonden. De 15de – 16de eeuwse beerput bevatte vrij veel vondstenmateriaal. Uit de 15de – 16de eeuw werd een stenen gebouw gevonden (herberg?). De eerste archeologische sporen bevonden zich op een diepte van -0,7m onder het huidige oppervlak¹⁵.

Figuur 32 Referentieprofiel van de opgraving ter hoogte van de site Marktpllein-Hoogstraat. (Bron: Dhaeze, W., Hantson, W., Dewilde, M. & Vanhoutte, S. 2010, p. 29.)

- Cai 151057¹⁶: ten noorden van het plangebied werden twee sleuven getrokken in de jaren 1970. Daarbij werd de westelijke verdedigingsmuur van het *castellum* gelokaliseerd alsook de wal en werd een complexe stratigrafie opgetekend binnen het *castellum*.
- Cai 151060: op deze locatie, ter hoogte van de Kapellestraat, werd 1 sleuf aangelegd en onderzocht in 1976-1977. Daarbij werden restanten van de binnenbebouwing van het *castellum* aangetroffen. O.a. een gracht aan de noordzijde die vermoedelijk in fase 1 te dateren is.
- Cai 76706¹⁷: ten zuidoosten van het plangebied werd tijdens een archeologische opgraving romeinse occupatie gevonden. Het ging om een romeinse horizont van 20-25cm dik met een aantal paalkuilen, standgreppels en 2 vermoedelijke grachtjes. 2 standgreppels vormen de hoek van een gebouw. De bewoning dateert uit de laatste kwart van de 2de eeuw en de 3de eeuw. Uit de late middeleeuwen werden enkele kuilen en grachten gevonden. Enkele kelders van afgebroken woningen konden in de 14de – 15de eeuw gedateerd worden.
- Cai 73308¹⁸: ten zuidoosten werd tijdens een archeologisch onderzoek enkele (afval?)kuilen gevonden met aardewerk uit de midden-romeinse tijd en de volmiddeleeuwse periode.
- Cai 151061¹⁹: ten zuiden van ons plangebied werd tijdens een archeologisch onderzoek resten uit verschillende periodes gevonden. Uit de steentijd werden een vuurstenen afslag gevonden. Uit de midden-romeinse tijd werden verschillende graven gevonden (crematie en inhumatie). Ook werden bewoningssporen gevonden, een waterput en 2 kuilen met dieren skeletten gevonden uit de Hoge Keizertijd. Uit de laat-romeinse tijd werd een depressie en karrensporen gevonden. Uit de volle middeleeuwen werd een huisplattegrond (woonstalhuis) gevonden. Uit de late middeleeuwen werden kuilen, greppels, restanten van het vroegere landindelingssysteem en drinkpoelen gevonden.

¹⁴ Dhaeze, W., Hantson, W., Dewilde, M. & Vanhoutte, S. 2010, pp. 65-71.

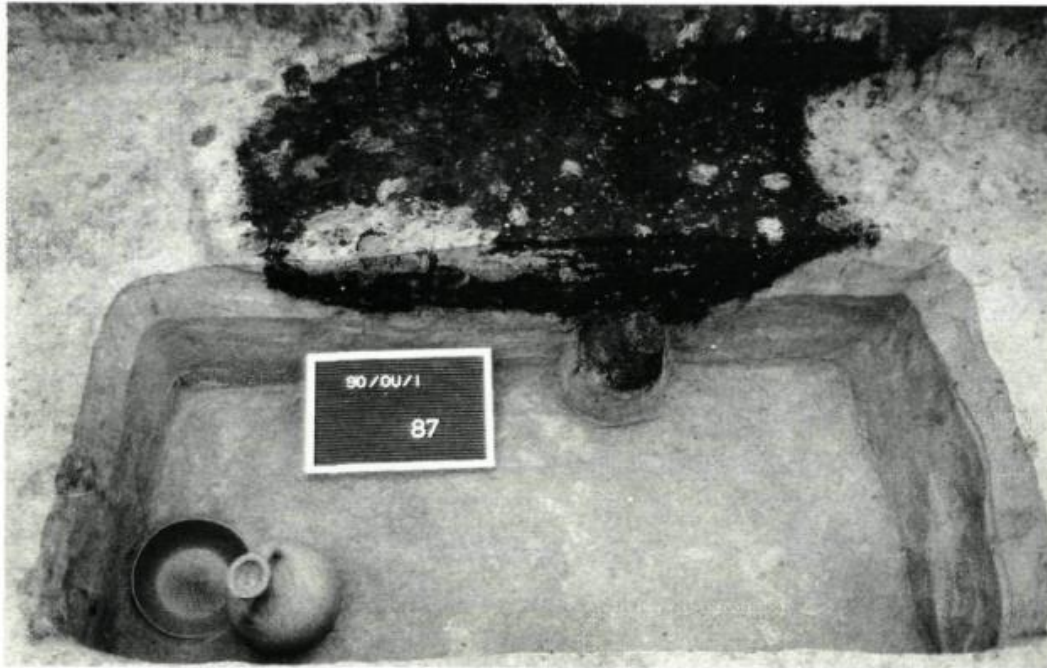
¹⁵ Mailverkeer met Wouter Dhaeze (RAM Oudenburg).

¹⁶ Mertens, J. 1970, p. 23

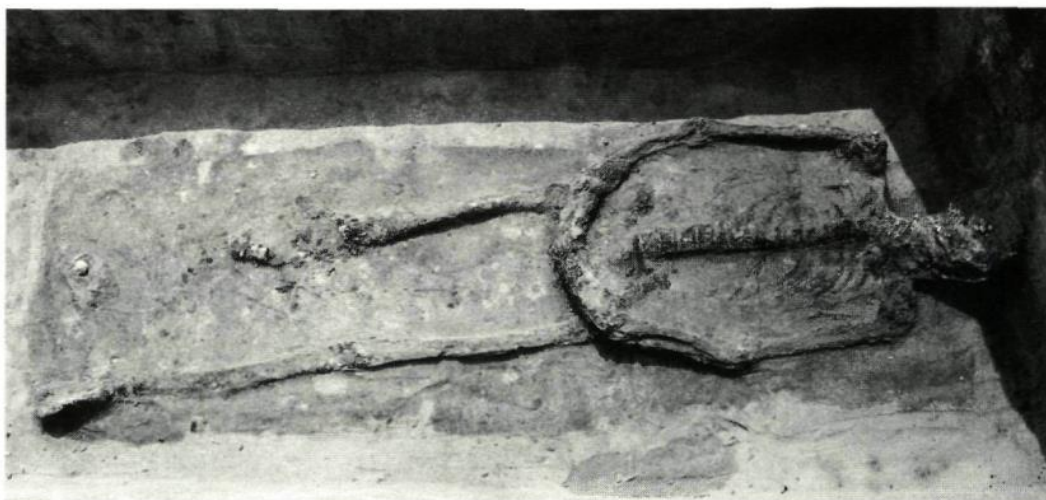
¹⁷ Vanhoutte, S. 2004, p. 219-228.

¹⁸ Hollevoet, Y., 1985.

¹⁹ Hollevoet Y. 1993, pp. 195-207.

Figuur 33 Crematiegraf uit de 2de eeuw. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 197.)

Figuur 34 Inhumatie uit de Hoge Keizertijd. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 198.)

9 Het terrein langs de Bekestraat: algemeen opgravingsplan.

1. De sporen uit het Hoge Keizerrijk (donkergrijs).

2. De laat-Romeinse karresporen (lichtgrijs).

The area along the Bekestraat: general excavation plan.

1: Mid-Roman features (dark).

2: Late Roman cart-tracks (light).

Figuur 35 Grondplan van het archeologisch onderzoek ter hoogte van de Stedebeek Oudenburg. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 199)

3.6.2. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE INDICATOREN

Indicator:

- Cai 70778²⁰: deze polygoon duidt de locatie aan van het romeinse *castellum*. De hypothetische reconstructie werd deels bevestigd door de verschillende opgravingscampagnes. Het kamp dateert van eind 2de eeuw/begin 3de eeuw en loopt tot de 5de eeuw. Er zijn verschillende fasen te onderscheiden telkens op dezelfde plaats. Vermoedelijk werd een deel van de stenen fundering gebruikt voor de oprichting van de Sint-Pieterskerk.
- Cai 73294²¹: op deze locatie bevindt zich de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Vermoedelijk vanaf de 11de eeuw.

Losse vondst/toevalsvondst:

- Cai 156966: op deze locatie net ten zuiden van ons plangebied werd een pelgrimsinsigne gevonden.
- Cai 157203: ter hoogte van deze locatie werd bij de uitbraak van de vloer van een drankcentrale 16de – 17de -eeuwse aardewerken flessen gevonden (apothek?).

²⁰ Thoen, H. 1978, pp. 50-52.

²¹ Devliegher, L. 1995, p. 66-73.

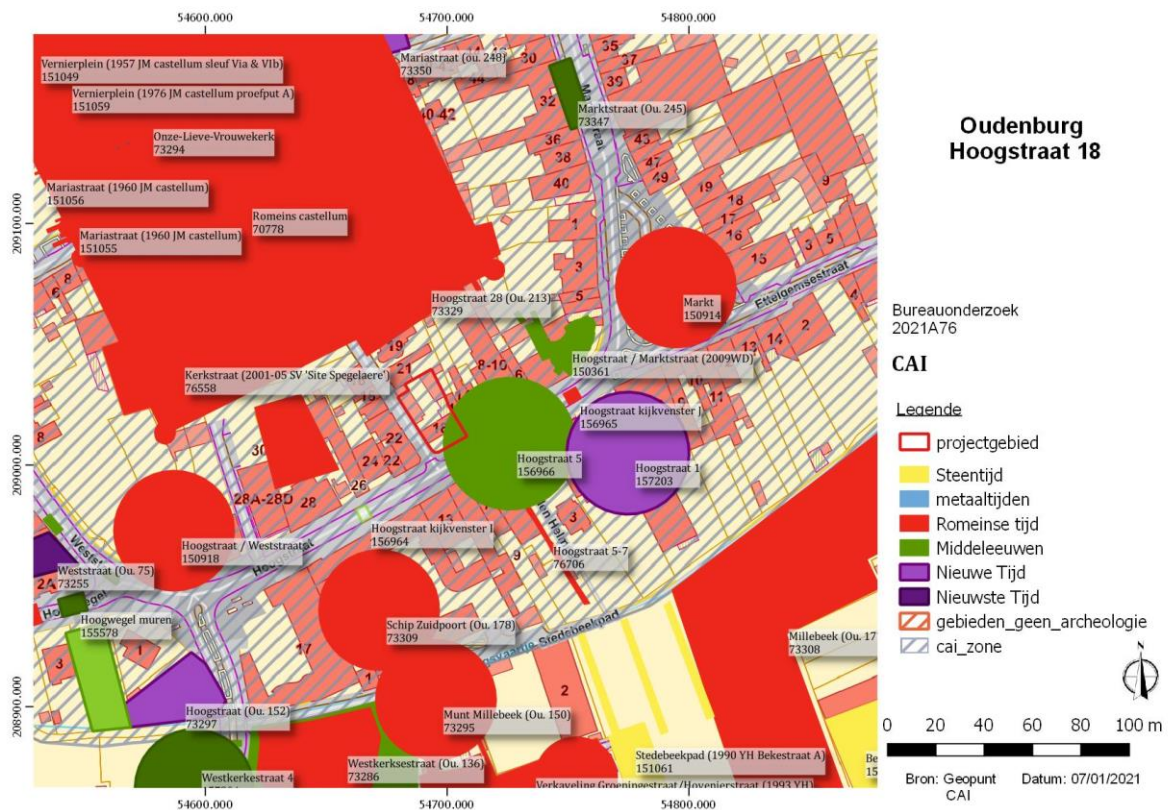
- Cai 150914: ter hoogte van de markt werd een grootbrons en twee munten gevonden (Venetiaans).
- Cai 73309: ten zuidwesten van het plangebied werden resten van een schip gevonden (niet opgegraven). Het schip is vermoedelijk romeins maar kan ook jonger zijn. Hoe dan ook was het romeins Oudenbrug verbonden met de zee via een krekenstelsel.
- Cai 73295: op deze locatie werden enkele romeinse munten gevonden.
- Cai 73347²²: ten noorden van het plangebied werd bij toeval enkele aardewerkvondsten gedaan. Het ging om 13de – 14de eeuw materiaal.
- Cai 73351²³: ter hoogte van de Mariastraat werd een fragment van een Jacobakruik gevonden.

Veldkartering:

- Cai 73286²⁴: ten zuidwesten van het plangebied werd door Y. Hollevoet middeleeuws aardewerk verzameld.
- Cai 73329²⁵: ten noorden en ten westen van ons plangebied werd door Y. Hollevoet een veldkartering uitgevoerd. Daarbij werden zowel artefacten uit de midden-romeinse tijd (terra sigillata en scherven met Argonne radstempelversiering) als laatmiddeleeuws materiaal gevonden (tegels, baksteen).

Erfgoedonderzoek:

- Cai 73255²⁶: ter hoogte van deze locatie staat een molenromp met molenaarshuis.

Figuur 36 Centraal Archeologische Inventaris (CAI). (Bron: geopunt)

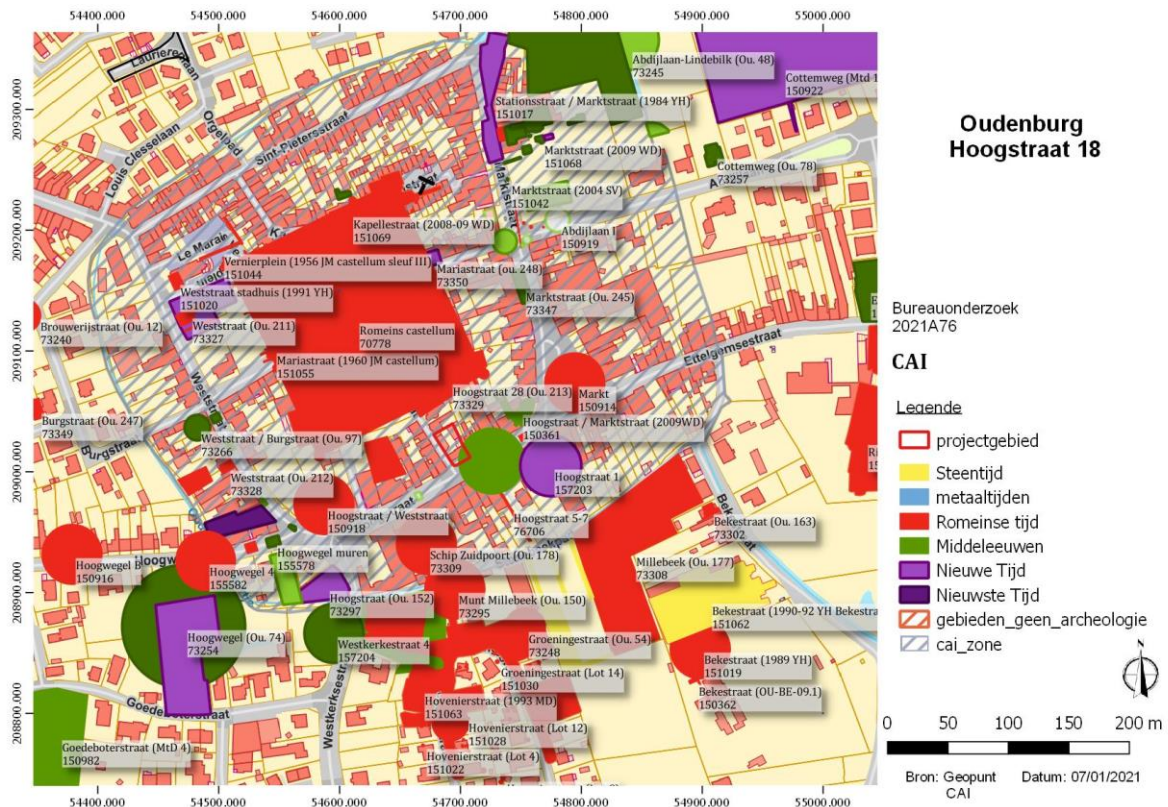
²² Hollevoet, Y., 1985.

²³ Ibidem.

²⁴ Hollevoet, Y., 1985.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

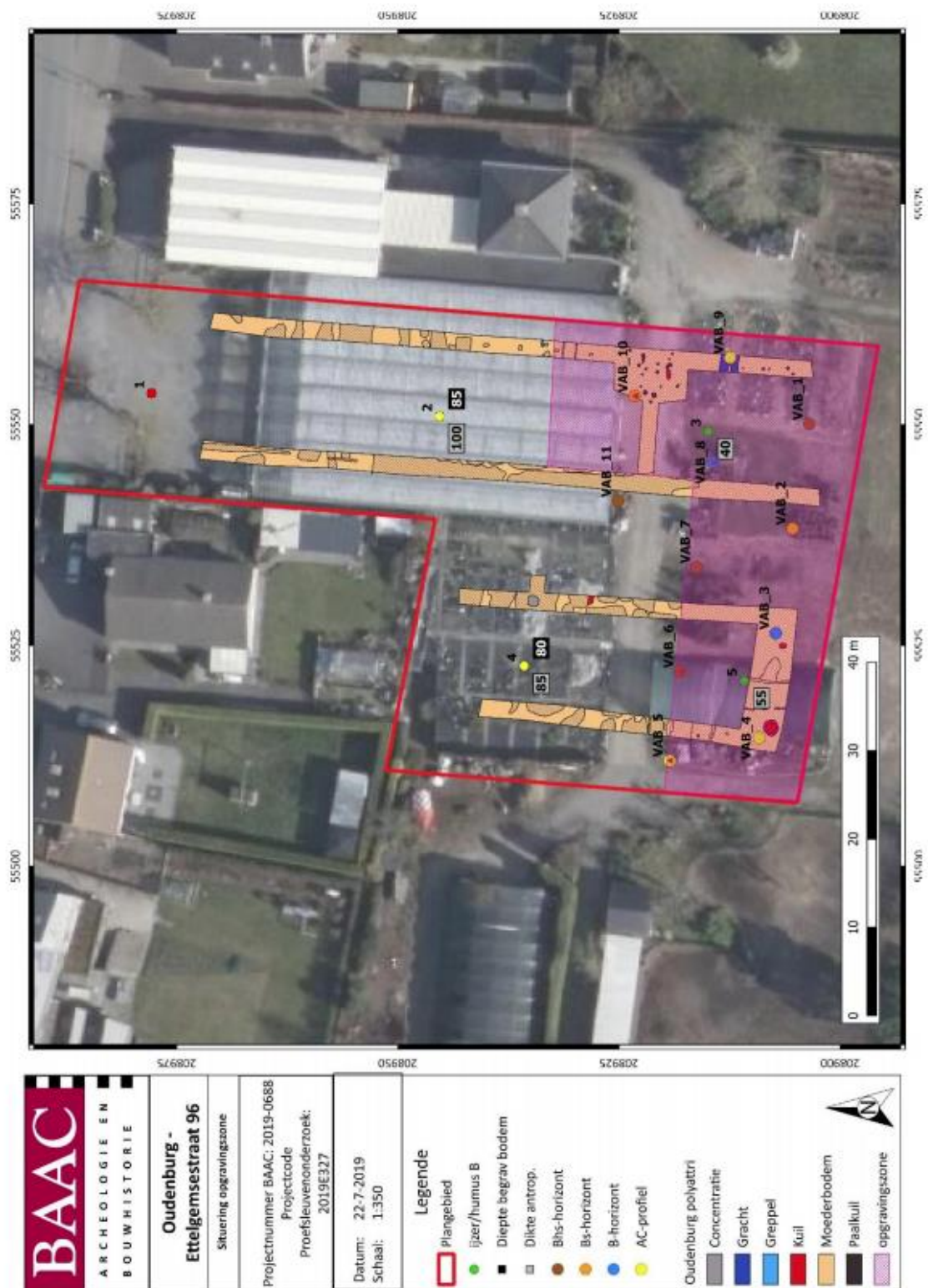

Figuur 37 Centraal Archeologische Inventaris (Cai). (Bron: geopunt)

3.6.3. ARCHEOLOGISCHE NOTA'S

- Oudenburg Ettelgemstraat 96²⁷: naar aanleiding van geplande stedenbouwkundige handelingen ten zuidoosten van het plangebied werd een landschappelijk booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In totaal werden 5 landschappelijke boringen geplaatst binnen het plangebied. Op een deel van het plangebied werd een goed bewaarde bodem met ijzer en humus B-horizont aangetroffen. Op een deel van het plangebied werd om die reden een verkennend archeologisch booronderzoek geadviseerd. Tijdens dit onderzoek werden geen vuurstenen aangetroffen. Als laatste werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op het terrein. Het proefsleuvenonderzoek heeft aangetoond dat binnen de grenzen van het plangebied een waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De talrijke sporen met bijbehorende vondsten bewijzen dit. Op basis van het vondstmateriaal kunnen de meeste aangetroffen sporen gedateerd worden in de vroege middeleeuwen (Merovingische periode). De aard van de sporen, hun onderlinge samenhang en relatie lijkt consistent met de datering. Deze sporen bevinden zich allen in de zuidelijke helft van het plangebied. Gezien de toekomstige bouwingsrepen de archeologische site zullen verstoren, dient een vlakdekkend onderzoek uitgevoerd te worden in het zuidelijk deel van het plangebied.

²⁷ Vooronderzoek Oudenburg Oudenburg Ettelgemstraat 96 | Nota's | Onroerend Erfgoed

Figuur 38 Synthesekaart van het archeologisch onderzoek ter hoogte van de Ettelgemstraat 96. (Bron: [Vooronderzoek Oudenburg Oudenburg Ettelgemsestraat 96](#) | [Nota's](#) | [Onroerend Erfgoed](#))

4. Synthese

4.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Het plangebied bevindt zich binnen de historische stadskern van Oudenburg. Op historisch kaartmateriaal is al vanaf zeker de 16de eeuw bebouwing binnen het plangebied. Archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat er net ten noorden van het plangebied een Romeinse *castellum* aanwezig was vanaf het eind van de 2de eeuw/begin 3de eeuw tot de 5de eeuw. Vermoedelijk was er in de 1ste eeuw al sprake van een vicus of handelsnederzetting op dezelfde plaats. Deze Romeinse aanwezigheid is al meerdere malen archeologisch geattesteerd binnen en rondom de stadskern van Oudenburg. De vroegmiddeleeuwse aanwezigheid werd sporadisch waargenomen rondom het plangebied (cfr. nota Ettelgemstraat 96). Sporen uit de volle en late middeleeuwen werden tot op heden al meermaals onderzocht tijdens verschillende archeologische opgravingen. Hierbij kan het onderzoek net ten noordoosten van het plangebied aangehaald worden ter hoogte van het Marktplaats/Hoogstraat. Het eerste archeologische niveau bevond zich aldaar op een diepte van -70cm onder het huidige maaiveld²⁸.

Voor wat betreft de periode van de steentijden werden nog geen vondsten gedaan in de omgeving van het plangebied. Voor de pre-agrarische gemeenschappen (paleolithicum t/m neolithicum) was een ecologisch divers landschap belangrijk. De mens trok zijn tijdelijke kampementen meestal op langs overgangszones van nat naar droog, zoals bijvoorbeeld op droge zandruggeten in beekvalleien. In dergelijke gradiëntzones zijn namelijk de rijkste en meest diverse voedingsbronnen aanwezig en was drinkwater binnen handbereik. Gezien de bouwactiviteit in de binnenstad is het weinig waarschijnlijk dat er zich een (goed bewaarde) paleobodem binnen het plangebied bevindt.

Op basis van de archeologische gegevens kunnen zich bewoningssporen manifesteren vanaf circa 70cm onder het maaiveld. De onaangeroerde grond bevindt zich vermoedelijk tussen -2,5 en -3m onder het huidige maaiveld. Archeologische sporen kunnen zich manifesteren als funderingsresten, vloerniveaus, ophogingspakketten, (afval)kuilen, beerputten, waterputten, grondvaste sporen, cultuurlagen, e.d.m. Voor wat betreft de Romeinse periode is er een verhoogde verwachting al is het te zien wat de impact van de middeleeuwse (en recentere) bewoning/activiteit op het bodemarchief was. Voor wat betreft de middeleeuwse periode tot de recentere periodes is de archeologische verwachting zeer hoog.

4.2. Onderzoeksvragen

Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied bevindt zich net ten zuiden van het Romeinse *castellum* uit het einde van de 2de eeuw/begin 3de eeuw. Rondom het plangebied werd al meermaals archeologisch onderzoek uitgevoerd. Daarbij werd de aanwezigheid van een Romeins *castellum* bevestigd, vermoedelijk was een vicus de voorloper van dit *castellum*. Ook middeleeuwse activiteiten werden al meermaals vastgesteld. Hierbij wordt o.a. verwezen naar het onderzoek ten noordoosten van ons plangebied. Op historisch kaartmateriaal staat bebouwing weergegeven vanaf de 16de eeuw. Deze bebouwing blijft aanwezig tot op heden.

Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Binnen het plangebied staat een niet-onderkelderde woning, garageboxen en verharding. De bouw van deze elementen zal waarschijnlijk een impact gehad hebben op de bodemopbouw en het archeologisch erfgoed.

Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Niet van toepassing.

Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De geplande werken zullen een zekere impact hebben op het bodemarchief, vooral ter hoogte van de sleuffunderingen van de nieuwbouw, de putten en de riolering.

Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan op basis van het bureauonderzoek alleen niet vastgesteld worden.

Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Verder onderzoek wordt noodzakelijk geacht, dit wordt toegelicht in het Programma van Maatregelen.

²⁸ Info van W. Dhaze. (Romeins archeologisch museum Oudenburg)

5. Besluit

Naar aanleiding van geplande stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van de Hoogstraat 18 te Oudenburg werd een archeologienota (bureauonderzoek) opgesteld. Het plangebied ligt binnen de historische stadskern van Oudenburg en heeft een oppervlakte van 505m². Op heden is het plangebied deels bebouwd en verhard. Na de sloop van dit gebouwenbestand zullen meergezinswoningen gebouwd worden binnen het plangebied. Archeologische en historische gegevens toonden aan dat er een hoog archeologisch potentieel voor het plangebied is. Het plangebied ligt immers net ten zuiden van het voormalige romeinse *castellum*, op een verhoogde zandrug. Voor wat betreft de romeinse *archaeologica* is er een verhoogd potentieel. Een hoge verwachting is er voor de middeleeuwse periode tot op heden. Archeologische sporen kunnen zich manifesteren vanaf circa -70cm onder het maaiveld. Om te vermijden dat eventueel aanwezige archeologische resten onherroepelijk worden beschadigd wordt een vervolgonderzoek geadviseerd binnen het plangebied. De te nemen maatregelen worden toegelicht in het programma van maatregelen.

Bibliografie

<https://www.geopunt.be/kaart>

<https://www.cartesius.be/CartesiumPortal/>

<https://cai.onroerenderfgoed.be/>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

<https://maps.nls.uk/ww1/trenches/>

Onuitgegeven bronnen

Dhaeze, W. & Vanhoutte, S. 2011: Archeologische begeleiding rioleringswerken schoolomgeving Zuidpoort, centrum Oudenburg (29/04-06/05/2010, 23-25/08/2010, 16/09/2010 en 05/10/2010). Onuitgegeven rapport.

Dhaeze, W., Hantson, W., Dewilde, M. & Vanhoutte, S. 2010: Archeologisch onderzoek aan de zuidwestelijke hoek van de markt van Oudenburg (W.-VL.) Vol- en laatmiddeleeuwse bewoningslagen en resten van de laat- en postmiddeleeuwse lakenhalle en herberg, *Archaeologia Mediaevalis* 33, 65-71.

Hollevoet, Y., 1985, Archeologisch onderzoek in de gemeente Oudenburg, Prospectie-Analyse-Synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling, UGent.

Vanhoutte, S. & Patrouille, E. 2003: Archeologisch noodonderzoek naar de resten van het laat-Romeins castellum van Oudenburg (West-Vlaanderen) In: *Romeinendag, 8-2-2003*, pp. 81-84

Uitgegeven bronnen

Devliegher, L. 1995, Kerkbouw (8ste-12de eeuw) in westelijk Vlaanderen, in: Meulemeester, J.-L., Vlaanderen. *Licht in de middeleeuwen. Kerstening in westelijk Vlaanderen*, 256, jaargang 44, 3, p. 66-73.

Hillewaert, B. & Ryckaert, M. Op het Raakvlak van twee landschappen: de vroegste geschiedenis van Brugge, 2019. pp. 15-33

Hollevoet Y. 1993. Speuren onder het sportveld. Romeinse en middeleeuwse sporen ten zuiden van de Stedebeek te Oudenburg (prov. West-Vlaanderen). Interimverslag 1990-1992, *Archeologie in Vlaanderen II*, 195-207.

Mertens, J. 1970. Oudenburg: castellum, *Archeologie*, 1970, 1, 23

Thoen, H. 1978: *De Belgische Kustvlakte in de Romeinse tijd. Bijdrage tot de studie van de landelijke bewoningsgeschiedenis*, Brussel, p 50-52.

Vanhoutte, S. 2004: Een korte archeologische interventie ten zuiden van het Romeins castellum te Oudenburg, in *Archeologie in Vlaanderen, deel VIII*, p. 219-228.

Vanhoutte, S. 2007, Het Romeinse castellum van Oudenburg (prov. West-Vlaanderen) herontdekt: de archeologische campagne van augustus 2001 tot april 2005 ter hoogte van de zuidwesthoek, in: Interim-rapport, *Relicta*.

Figurenlijst

Figuur 1 Kaart historische stadskern Oudenburg (blauw) en aanduiding van het plangebied (rood kader). (bron: Historische stadskern van Oudenburg Inventaris Onroerend Erfgoed)	4
Figuur 2 Beslissingsboom, criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen, deel 1. (bron: Agentschap Onroerend Erfgoed)	5
Figuur 3 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)	7
Figuur 4 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI)	7
Figuur 5 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)	8
Figuur 6 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)	9
Figuur 7 Uitsnede uit het plan bestaande toestand. (Bron: opdrachtgever)	10
Figuur 8 Zicht vanaf de Hoogstraat op de locatie van het plangebied. (Bron: google maps)	10
Figuur 9 Zicht op het plangebied ter hoogte van de Kerkstraat. (Bron: google maps)	11
Figuur 10 Uitsnede uit het plan nieuwe toestand fundering en riolering. (Bron: opdrachtgever)	12
Figuur 11 Uitsnede uit het plan nieuwe toestand gelijkvloers. (Bron: opdrachtgever)	13
Figuur 12 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	14
Figuur 13 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: geopunt)	15
Figuur 14 Hoogteprofiel. (Bron: geopunt)	15
Figuur 15 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	16
Figuur 16 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)	17
Figuur 17 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)	18
Figuur 18 Uitleg type 11 Quartair geologische kaart. (Bron: geopunt)	18
Figuur 19 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)	19
Figuur 20 Inplanting van het romeinse <i>castellum</i> in het huidige stratenplan en de locatie van de verschillende opgravingscampagnes en het plangebied (rode cirkel). (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 201)	20
Figuur 21 Kaart van Jacob van Deventer (16 ^{de} eeuw) met aanduiding van het plangebied. (Bron: https://uurl.kbr.be/1043850)	22
Figuur 22 Sanderuskaart (17 ^{de} eeuw) met aanduiding van het plangebied. (Bron: https://www.beeldbankkusterfgoed.be/m/94a098e75f0f4faabed8921d7d0f2a160b42c232b46d4db8b7abb9e33ec5512a)	22
Figuur 23 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	23
Figuur 24 Detail van de Ferrariskaart (1777) met projectie van het plangebied. Correctie in het geel. (Bron: geopunt)	23
Figuur 25 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)	24
Figuur 26 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt)	24
Figuur 27 Orthofoto uit 1971. (Bron: geopunt)	25
Figuur 28 Orthofoto uit 1979-1990. (Bron: geopunt)	25
Figuur 29 Orthofoto uit 2013-2015. (bron: geopunt)	26
Figuur 30 Zicht op het uitbraakspoor van de stenen verdedigingsmuur aangetroffen tijdens de opgraving aan de 'Site Spegelaere'. (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 203)	27
Figuur 31 Vierde fortperiode. Bovenaan: pleisterfragmenten vormden de fundering voor een atelierconstructie. Onderaan: waterput. (Bron: Vanhoutte, S. 2007., p. 215)	28
Figuur 32 Referentieprofiel van de opgraving ter hoogte van de site Marktplaats-Hoogstraat. (Bron: Dhaze, W., Hantson, W., Dewilde, M. & Vanhoutte, S. 2010, p. 29.)	29
Figuur 33 Crematiegraf uit de 2 ^{de} eeuw. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 197.)	30
Figuur 34 Inhumatie uit de Hoge Keizertijd. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 198.)	30
Figuur 35 Grondplan van het archeologisch onderzoek ter hoogte van de Stedebeek Oudenburg. (Bron: Hollevoet Y., 1993, p. 199)	31
Figuur 36 Centraal Archeologische Inventaris (Cai). (Bron: geopunt)	32

Figuur 37 Centraal Archeologische Inventaris (Cai). (Bron: geopunt)	33
Figuur 38 Synthesekaart van het archeologisch onderzoek ter hoogte van de Ettelgemstraat 96. (Bron: Vooronderzoek Oudenburg Oudenburg Ettelgemsestraat 96 Nota's Onroerend Erfgoed)	34